

הישיבה

מוקד הישיבה לרשותך: 1800-20-18-18

י"ל ע"י ארגון "אחינו" הקבלן 45 ירושלים 02-5609025

הגליון לבן הישיבה

גליון מס' 77

ומעשה שהיה לפני הרבה שנים בילד אחד שרצה הצלחה בתורה, וניגש אל ארון הקודש בזמן שאין רואים, ונכנס מאחורי הפרוכת, והתפלל ובכה בדמעות על הצלחתו בתורה, והיה אדם שעבר שם וגילה את הדבר, בלי ידיעתו של הילד, והסוף היה שאותו הילד נעשה גדול בתורה וצדיק שעשה מופתים למעלה מן הטבע

שיחה מיוחדת על הצלחה בתורה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א

לגדול ולהצלחה בתורה. רק צריכים זכויות לזה, כגון הזכויות של הסבתא שהתפללה בדמעות בהדלקת הנרות, וקל וחומר אם האדם עצמו מוריד דמעות שרוצה לזכות להצלחה בתורה, בודאי שזה יעזור.

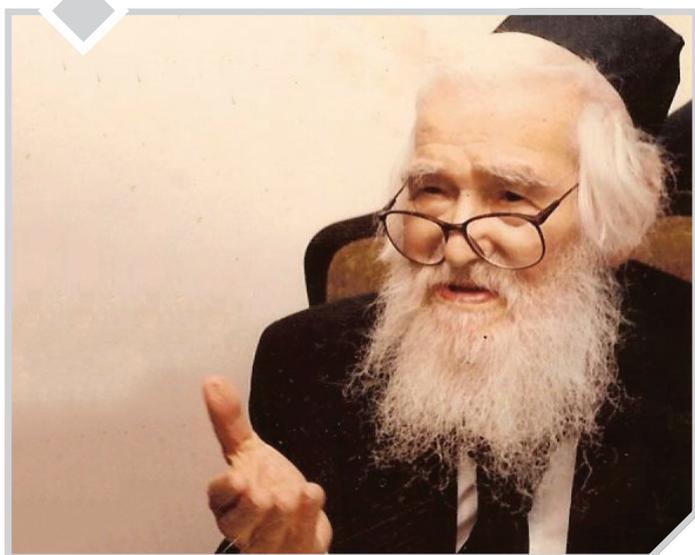
ומעשה שהיה לפני הרבה שנים בילד אחד שרצה הצלחה בתורה, וניגש אל ארון הקודש בזמן שאין רואים, ונכנס מאחורי הפרוכת, והתפלל ובכה בדמעות על הצלחתו בתורה, והיה אדם שעבר שם וגילה את הדבר, בלי ידיעתו של הילד, והסוף היה שאותו הילד נעשה גדול בתורה וצדיק שעשה מופתים למעלה מן הטבע.

זהו כוחן של דמעות ותפילה מעומק הלב. ואין זה משנה אם ילדים,

כולנו רוצים הצלחה בתורה, ברוך השם יש אהבת תורה, וכל אחד רוצה ללמוד ולהצליח. אך להצלחה בתורה צריכים זכויות, ובלי זכויות לא שייך, וזהו שאמרו באבות פ"ו שהתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, והם כל מיני זכויות ומעשים טובים, כגון באימה, ביראה, בענווה, ועוד הרבה דברים, שהם זכויות להצלחה בתורה. וכבר אמר מרן החזון איש זצ"ל שיכול להיות אדם שאינו כשרוני כלל, ואף על פי כן יצליח מאוד בתורה, וסיפר החזון"א עובדא באחד שבצעירותו לא היה בעל כשרון, ולבסוף הצליח בתורה ונעשה למדן גדול, ומדוע הצליח? אמר החזון"א כי יתכן שזה בזכות הדמעות של הסבתא, שהייתה צדקת, והורידה עליו דמעות שיצליח בתורה, בהדלקת הנרות, כשמתפללים על הצלחת הצאצאים, ומבקשים גם על תורה, שיהיו מאירים את העולם בתורה, הסבתא התפללה על זה בדמעות, והדמעות הועילו שנעשה למדן אף על פי שאינו כשרוני. ואמר החזון"א כי הוא מכיר את אותו אדם, שנעשה רב מפורסם בחוץ לארץ, ושאלו את החזון"א מיהו אותו הרב, כי יכול להיות בזה תועלת ועידוד לאלו שאינם בעלי כשרונות, אם הם ישמעו שאדם מסוים שלא היה בעל כשרון נעשה לבסוף לגדול מפורסם, אך החזון"א סירב לגלות את שמו, כי זה יכול לפגוע בכבודו, ולאחר תקופה שאלו שוב את החזון"א אולי עכשיו יסכים לספר מיהו, ואמר החזון"א כי עכשיו הוא כבר נפטר, ובודאי שאי אפשר לומר את שמו. וזהי המציאות, שאפילו מי שהוא חלש מאוד בכשרונותיו, יכול

"הסכת ושמע מעשה שהיה... בתקופה מסוימת, הוכרח הרב מבריסק להרחיק נדוד לשוייץ הרחוקה, לצורכי רפואה, משום שאויר ההרים הקל על נשימתו. בהוראת הרופאים - היה צועד במסלול מסויים מדי בוקר, דא עקא, שהרופא שבדק אותו לאחר תקופת-מה בה התמיד בטיולים היומיים הללו - גילה כי השיפור המיוחל בושש מלבוא... "חקר הרופא, שאל שאלות, ואזי התברר לו כי הרב מבריסק צועד במהירות את כברת הדרך כפי המלצת הרופא, ומיד שב לתלמודו..."

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל על קבלות קטנות לחיים טובים יותר

וכי הברכה נאמרת במנוחה ובישוב הדעת... האוירה של הברכה - תהיה צחה יותר, ותשפיע עליכם לטובה!"...
הרי לנו, כי לפעמים דוקא קבלה קטנה, פשוטה וברת-התמדה - כוחה רב לה לרומם את מדרגתו הכללית של האדם יותר מאשר קבלה אחרת, גדולה ומשמעותית ממנה... לפעמים דוקא הקבלה ה'פעוטה' כביכול - היא זו שתוכל להביא תועלת מרובה ביותר, והשפע שישפיע על האדם ממרומים בעטיה - יהי אף הוא בהתאם!

שתי קבלות טובות

בהזדמנות אחרת, התייחס רבינו לאותה נקודה עצמה, כאשר המליץ על שתי קבלות אותן ראוי לקבל בשעת צרה. היה זה בעת אחת המלחמות שהשתוללו בארץ, כאשר ביקש אחד ממקורביו של רבינו כי ימליץ לו על קבלה טובה שיוכל לקבל על עצמו בכדי להנצל מהשעות הקשות המתרגשות על הארץ ועל יושביה. לאחר הרהור קצר - נענה רבינו ואמר לו:
"ראשית עליך לזכור, כי מומלץ לקבל קבלות קטנות, ולא להחליט

באופן כללי היתה דעתו הברורה של רבינו כי כל אדם יודע את אשר עליו לתקן, ועליו לחשב את חשבון עולמו ולקבל על עצמו את הקבלה אשר נחוצה על פי מצבו.

אכן, רבינו חוזר היה ומדגיש, כי מוטב שיקבל האדם על עצמו קבלה קלה ופשוטה - בה יוכל להתמיד לאורך זמן, מאשר שיקבל על עצמו קבלה קשה ומורכבת - אשר תתפוגג עם הזמן משום שלא יעלה בידו להתמיד בה...

כך למשל, לאברך אשר נכנס אל חדרו של רבינו ביום מן הימים, וביקש הדרכה באשר ל'קבלה' טובה שיוכל לקבל על עצמן כדי להמתיק הדינים - המליץ רבינו שיקבל על עצמו לברך ברכת המזון מתוך סידור...

"זה הכל?" - התפלא האברך, ורבינו השיב ואמר:

"הסכת ושמע מעשה שהיה... בתקופה מסוימת, הוכרח הרב מבריסק להרחיק נדוד לשוייץ הרחוקה, לצורכי רפואה, משום שאויר ההרים הקל על נשימתו. בהוראת הרופאים - היה צועד במסלול מסויים מדי בוקר, דא עקא, שהרופא שבדק אותו לאחר תקופת-מה בה התמיד בטיולים היומיים הללו - גילה כי השיפור המיוחל בושש מלבוא...

"חקר הרופא, שאל שאלות, ואזי התברר לו כי הרב מבריסק חס על זמנו, ולפיכך צועד במהירות את כברת הדרך כפי המלצת הרופא, ומיד שב לתלמודו... מאחר וכך, אין ריאותיו מספיקות לספוג די את אויר ההרים הצלול, ואינן מתאוששות...

"כאשר הבין הרופא את שורש הבעיה, הגה בדעתו רעיון מצויין... הוא המליץ לרב מבריסק כי יקח עמו ספר במהלך הטיול, ויעיין בו בעת לכתו בדרך... באופן זה הוא ילך לאיטו, וישאף אויר צח מלא ריאותיו... ואכן, העצה הוכיחה את עצמה: הרב עשה כמצות הרופא, ובריאות השתפרה.

"ובכן" - סיים רבינו בחיוך - אף אני מיייעץ לך כיוצא בזה... אם תקפיד לברך מתוך הסידור תגלה עד מהרה כי דרכך בברכה איטית יותר,

אם תתבונן סביבך, תמצא שרוב בני האדם מעבירים את כל חייהם עלי אדמות בקפידות וברוגז... מהבוקר ועד הערב הם מלאים בטענות על העולם ומלואו...

"לעומתו, האדם אשר אינו מקפיד על איש - בודאי לא יעבור על אחד מכל אלו, שכן הוא אינו מנסה למתוח ביקורת על זולתו, אלא להיפך! את כל הסובבים אותו הוא מעריך עד אין קץ, וכל רצונו אינו אלא להיטיב עמם ככל יכולתו! גם כאשר הם שוגים - הוא דן אותם לכף זכות, כך שבשום אופן הוא לא יגרר למחלוקת, ללשון הרע או לרכילות, אשריו ואשרי חלקו! אדם שכזה, בהחלט יכול לצפות לכך שמן השמים ידונו אף אותו לכף זכות, וינהגו עמו באותה מידה טובה שבה נהג הוא עם הסובבים אותו..."

"מעשה, ברור כי דוקא בעת צרה - קבלה זו נאה היא ומתוקנת: אם תקבל על עצמך שלא להקפיד על איש, רק לדון את כל הסובבים אותך לכף זכות - תזכה להנהגה מקבילה מן השמים, ובודאי ישמרוך מכל פגע וצרה כשם שאתה מבקש לעשות לכל מכריך ובני משפחתך הקרובים או הרחוקים!" - סיים רבינו את דבריו המאלפים. ואגב, זה המקום לציין כי גם כאשר קיבל על עצמו קבלות טובות - הוא קיבלן בהתאם לאותן אמות מידה שקבע הוא עצמו ביחס לאחרים... הוא נהג בדיוק על פי אותם כללים שייסד בעבור דורשי עצתו, וכפי שיכולים אנו למצוא אם נתבונן בקבלות שהעלה רבינו על הכתב בערב ראש השנה של שנת תשמ"ד,

וכך כתב בתוך דבריו:

"הדבר היסודי והעיקרי - להתחזק באמונה שיש בורא עולם והתורה היא דבר ה' שנתנה לנו ע"י משה רבינו הלכה למשה מסיני על פי המדות שדרשו חז"ל!"...

נורא נוראות! רבינו של ימיו היה עורך מערכות באמונה ויראת שמים - מוצא לנכון לקבל על עצמו בעת זקנה ושיבה: להתחזק באמונה! אך בכך לא מסיים רבינו... הוא מתחיל לפרט באופן מפורט את קבלותיו: "להתחזק בכוונת התפלה, לכוון לפני התחלת הברכה על מה היא הבקשה, והוכיח תחלתו על סופו שכל הברכה נמשכת ע"פ הכוונה הראשונה. וביחוד בברכת במזון שיהא רק מתוך סידור לא על פה, ולהיזהר מן הכעס ולכל שואל לענות בסבר פנים יפות".

והדברים מדברים בעד עצמם...

מתוך הספר 'ארחות החיים'

החלטות גדולות - אשר מטבע הדברים עתידות להתפוגג במוקדם או במאוחר ולא להותיר כל רושם. מאחר וכך, הייתי ממליץ לך על שתי קבלות קלות, אשר תעמודנה לך בשעה קשה זו:

"הקבלה הראשונה היא, לברך את הברכה הראשונה של ברכת המזון - מתוך סידור. אין אתה צריך להכביד על עצמך בקבלה לגבי כל ברכת המזון, ודי בקבלה אשר תתייחס אל הברכה הראשונה בלבד, וזאת מסיבה פשוטה מאד:

"אם כבר תקח את הסידור לידך, ותברך ממנו את הברכה הראשונה, כלום מתקבל על הדעת שתניח אותו מידך לאחר שתגיע ל'הזן את הכל'? הרי הדבר אינו מסתבר! סביר יותר להניח שתמשיך לברך את הברכה עד תומה מתוך הסידור, וכך עלתה בידך ברכה שלמה - מתוך קבלה פעוטה אשר ניתן לעמוד בה בנקל!

"אכן, גם אם משום מה תסתפק בברכה ראשונה של ברכת המזון מתוך הסידור - הרי שמעלה עצומה יש בכך, שהרי אם תתעמק בברכה זו - תמצא שיש בה יסודות עצומים של אמונה בקדוש ברוך הוא, הסתפקות במועט, ההבלת עניני העולם הזה, הבטחון בו יתברך, ומיעוט ערכה של ההשתדלות - באשר הכל בידו יתברך!

"נמצא איפוא, כי קבלה זו, אף שאינה אלא פעוטה וקלה - יכולה לפתוח בפניך פתח עצום לתועלות רוחניות רבות ונשגבות, ובודאי קבלה מעין זו הינה בעלת ערך עצום!"

זו איפוא היתה הקבלה הראשונה עליה המליץ רבינו, אולם מלבדה - המליץ הוא לאותו אדם על קבלה נוספת, אשר אמנם הינה קשה יותר, אולם יש בה תועלת נשגבה הן בכדי להרבות זכויות, והן בכדי לזכות לאיכות חיים טובה יותר גם כאן, בעולם הזה... וכך המשיך רבינו ואמר לאותו מקורב:

"הקבלה השניה היא, שלא להתהלך כל החיים עם 'קפידות' ועם 'טענות'... לא להיות רגזן ולא להיות נרגז... אם תתבונן סביבך, תמצא שרוב בני האדם מעבירים את כל חייהם עלי אדמות בקפידות וברוגז... מהבוקר ועד הערב הם מלאים בטענות על העולם ומלואו... הם מתאוננים על שפלונני עשה כך ואלמוני סירב לעשות כך, הם יודעים להסביר תמיד למה הכל היה יכול להיות טוב יותר אילו היו מת"עצים עמם ומקבלים את דעתם, הם כועסים על הילדים שלא מילאו את רצונם בדיוק, הם מתלוננים על ההורים ועל האחים והאחיות, ובקיצור: הם סובלים כל חייהם סבל נפשי בל יתואר!

"לעומת זאת, אדם אשר מקבל על עצמו שלא להקפיד ולא להתרגז - הרי כל חייו מאושרים... הוא שמח עם הסובבים אותו, הוא מעריך ומכבד אותם, הוא מודה מעומק הלב על כל טובה שנעשתה לו - ומוחל מבלי אומר כאשר נעשה בשוגג ובמזיד מעשה שגרם לפגיעה בו... במשפט אחד ניתן לומר פשוט, שהוא תמיד מאושר!

"וכל זאת, מבלי להביא בחשבון את הנזקים הרוחניים הכבדים שישנם בקפדנות וברגזנות... אדם שמקפיד על חבירו - עלול בנקל להכשל בלשון הרע וברכילות, במחלוקת, בהלבנת פנים ובהוצאת שם רע, וכל זאת מבלי שירגיש כלל את רעת מעשיו - באשר לדעתו הוא צודק בהחלט, וכל מעשיו אינם אלא כתגובה וכתוצאה מהעוולות שנעשו לו על ידי הסביבה..."

הפקיד מעיף מבט אל הכרטיס ובמבט חמור סבר הוא אומר לו: "אינך יכול לעלות על המטוס, חסרה כאן חתימה..." רבי יעקב לא הבין אנגלית, אבל את הבעיה הבין גם הבין. הוא הסתובב אל הרב פרידמן שעמד מאחוריו ואמר לו: "תגייד לו, שאם ה' רוצה - אני אהיה שם..."

הסיפור שסיפר החזון איש להגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל שנשאר בחור גלמוד ובודד לאחר השואה הנוראה

רוב רובו של העם היהודי, לצערנו הגדול, רחוק משמירת המצוות, ודעת התורה אינה זוכה כלל להתייחסות, אולם למרות המצב הקודר, לכאורה, מחובתנו לדעת כי אין מקום ליאוש, היה אומר המגייד מישראלים להגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל.

הרב פרידמן מרכסים סיפר בהקשר לכך, כי הוא הזדמן לנסיעה לארצות הברית דרך אירופה בשנים עברו, כאשר כרטיסי הטיסה היו בעלי ספח המיועד לתלישה בידי הפקיד.

הוא מצא את עצמו עומד מאחורי רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, והנה הוא רואה, שהפקיד מעיף מבט אל הכרטיס וכשמבט חמור סבר בעיניו הוא אומר לו: "אינך יכול לנסוע, חסרה כאן חתימה..."

רבי יעקב לא הבין אנגלית, אבל את הבעיה הבין גם הבין. הוא הסתובב אל הרב פרידמן ואמר לו: "תגייד לו, שאם ה' רוצה - אני אהיה שם..."

הרב פרידמן לא אמר דבר, בחשש מה הוא התקרב והגיש את הכרטיס שלו לפקיד, ובאנחת רוחה ראה שהפקיד מאשר לו את הכניסה.

"התפללתי ערבית במנין שהתארגן במקום" - ממושיך הרב פרידמן בסיפורו - "ולאחר מכן עליתי למטוס, כשלתדהמתי אני מגלה את רבי יעקב ישוב שם..."

כשראה אותי אמר: "נו, אמרתי לך שאם ה' ירצה אני אהיה כאן? אתה רואה שאסור להתיאש? שב כאן, ואספר לך מנין שאבתי את האמונה הזו"

למדתי בבאליסטוק - פתח ואמר - לאחר הסכם ריבנטרופ-מולוטוב נשארה ליטא חופשית, אך עד מהרה כבשו הרוסים את המקום והחלו להתנכל לבני הישיבות, ולא חלף זמן רב עד שכולנו הועלינו לרכבת בדרך לסיביר.

נסענו במשך עשרה ימים או יותר כבהמות... הרוסים לא הרשו לצאת מן הקרון אפילו לצרכים הבסיסיים ביותר, והסבל היה בל יתואר. ואז עצרה הרכבת בסיביר, והבנו כי יכול להיות גרוע יותר.

חמש עשרה שנה היינו בסיביר, כלואים ללא כל סיבה נראית לעין. לא ידענו, שהמאסר בפניה הקפואה הזו מציל אותנו ממות בטוח בתאי הגזים של הנאצים הארורים, אשר במבצע ברברוסה כבשו את כל רוסיה עד סטלינגרד.

בכל אותן שנים ארוכות ומייסרות היה לי חלום אחד שליוו אותי תמיד - יום אחד, כך חלמתי, אצא מכאן ואז אפגוש את אמא שלי... אנשק את ידה ואומר לה: "אמא, אמא שלי, תודה רבה לך על שחסכת את פרוסת הלחם האחרונה שלך, כדי לשכור לי מלמד טוב".

אבל כשהגעתי לבסוף לארץ, לא פגשתי את אמא שלי, ולא את אבא, לא את אחי ולא את אחיותי - כולם, כולם נותרו שם, דוממים וקפואים לנצח...

כשהטרגדיה נודעה לי - לא רציתי לחיות יותר. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי, והייתי אפוף ביאוש מוחלט. לבסוף יעץ לי מישהו ללכת ל"חזון איש", ואני שמעתי לעצתו והלכתי.

ה'חזון איש' שמע את כל מה שהיה לי לומר, ואמר לי: אני רוצה לספר לך סיפור:

בליטא חי יהודי שקט ורגוע, שעסק לפרנסתו במסחר. מידי שנה בשנה היה היהודי לווה סכום כסף גדול, נוסע ליריד לקובנא, שם היה מחדש את כל מאגדי הסחורה שלו, ובמהלך השנה כולה היה מוכר את הסחורה שכנה, מכסה את ההלוואה שלקח, ומפרנס בכבוד את בני ביתו.

**בשלב זה הרים ה"חזון
איש" את עיני קדשו אל
הבחור השבור שמולו
ואמר: "וכי אתה בעל הבית
להתיאש?? וכי אתה בעל
הבית על העולם?? הלא
העולם הוא של הקב"ה,
וכל זמן שהוא הבעלים הרי
שאינ מקום ליאוש כלל!"**

יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי' אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התיאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיני קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתיאש?? וכי אתה בעל הבית על העולם?? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים הרי שאינ מקום ליאוש כלל!"

"מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמיתית באבינו שבשמים.

(ומתוק האור)

באחת השנים, לאחר שדאג לעצמו להלוואה, נפל היהודי למשכב, ושוב לא יכול היה לנסוע ליריד כהרגלו. בלית ברירה קרא לאשתו ואמר: ראי נא, יש דברים שאיני יכול לותר עליהם, ובכל זאת אין ביכולתי לנסוע, לכן אבקשך לקחת את הכסף ולנסוע במקומי. האשה הסכימה, האזינה בתשומת לב לכל ההוראות שנתן לה, נטלה את הכסף וצררה אותו בשתי צרורות, הכניסה לתיקה - והלכה. ההמולה שקדמה את פניה של אשה זו, אשר מעולם לא יצאה מן הכפר, גרמה לה לאבד את עשתונותיה, והיא צנחה תחתיה מעולפת. דקות ספורות שכבה כך, עד שרוחה שבה אליה, ומאחר שידעה שאין לה כל ברירה אחרת, קמה והחלה ללכת.

היא טיילה בין הדוכנים, עד שמצאה מוכר, שנראה היה לה שנתן לסמוך על המילה שלו, החלה להתמקח איתו, וכששניהם הגיעו לעמק השוה, פתחה את תיקה כדי להוציא משם את הכסף, ולחרדתה היא מגלה ש... אין כסף...

איפה הכסף? ידיה רעדו כששפכה את תכולת התיק על הארץ, אולם כל החיפושים לא העלו דבר. אין כסף - - - ככל הנראה, כשהתעלפה, נפל הצרור, ומישהו זדון לב ניצל את המצב, לקח אותו והלך... הכסף כלל אינו שלי! - החל האשה זועקת - מה יהיה על ידי הרעבים ועל בעלי החולה?! צעקותיה משכו תשומת לב משאר הנוכחים, ולא חלף זמן רב, עד שהגיעה עדות מהימנה על אדם שנראה מרים את הכסף. כשהגיעו אליו שאלה אותו האשה: "מצאת את הכסף?" "כן" - השיב האיש - "אבל הוא שלי..." "הוא היה עטוף בשתי צרורות" - נתנה האשה את הסימנים. "כן" - הסכים המוצא - "אבל הלכה היא, שאדם שמצא כסף בעיר שרובה גויים הוא שלו, משתי סבות: האחת, משום שמסתבר שהמאבד הוא גוי, והשניה, משום שככל הנראה המאבד התיאש, כי שיער בדעתו שגוי ימצא את זה ולעולם לא יחזיר. ואם זו ההלכה, הרי שהכסף שמצאתי שייך לי בדין! ואין שום סיבה שאחזיר לך אותו!"

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא, הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחם עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכוש שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאוותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה".

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך

הקו ליעוץ להצלחה בלימוד ומתיקות התורה

1800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

"רבי שמשון!" תהה הידיד, "על הרצפה!?" ונתקל בתגובה הסתמית: "פשוט, הגעת היום, והמיטה לא נמצאת". אולם היטב הבין שה'סוד' שעליו שמר אף מפני הקרובים אליו ביותר נתגלה

הפינה הנידחת שאיווה לו הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל,
לשקוד על דלתי תורה בהסתפקות במועט ולעבוד את ה' בשמחה

סמוך לבניין הישיבה, בירר אצל אחד הלומדים היכן נמצא חדרו של הרב פינקוס, ועשה את דרכו אליו, לא לפני שהוא מתקשר להודיע על בואו על מנת לוודא שהוא אכן נמצא בחדר. אלא שר' שמשון הגיב לעומתו: "איך קום שוין דארטן" (-אני כבר מגיע לשם, לרחוב). "לא", הגיב האיש, "איך בין שוין דא (-אני כבר כאן). אני עומד כבר בתוך הבניין, לא הרחק מהחדר שלכם", אך הוא מיאן לגלות היכן חדרו, ורק אמר שתכף הוא יוצא אליו, ואמנם יצא אליו עם שתי חבילות, וביקש כי ימתין עד שירד להביא את השאר.

בשלב זה, החליט הידיד ללכת אחריו על מנת לסייע בנשיאת המיטלטלין, אלא שרבי שמשון לא חפץ שיתגלה סודו, עצר בעדו. עובדה שכמובן עוררה חשד, וגירתה את סקרנותו איזה סוד טומנת היא בחובה. יחסי הקרבה ששררו ביניהם אפשרו לידידו להידחק אחריו אל החדר למרות רצונו, ואז, בעמדו על הסף, הוכה בהלם מוחלט.

המראה שנגלה לעיניו היה מעל ומעבר לכל דמיון והותירו פעור פה ונדהם: על רצפת החדר היו פזורים באי סדר חפצים שונים, וביניהם נמצא איך שהוא מקום למזרן פשוט המונח על הארץ בצדי החדר. לא היתה שם מיטה, לא ארון ולא מדפים, וכלי תשמישו הספורים היו מונחים בפשטות על רצפת הקיתון הצר שבמעבה האדמה -

היה זה באותה תקופה של כשנתיים ימים, שבה בני משפחתו ותושבי הקהילה באופקים לא פגשו את הרב פנים אל פנים כי אם משבת לשבת. במשך השבוע יכלו ליצור עמו קשר רק באמצעות מכשיר הפלאפון, ולאילו הפונים אל ביתו היתה הרבנית ע"ה משיבה כי "הרב לומד בירושלים וישב לקראת שבת". לדברי הגר"י הלל שליט"א, ראש ישיבת "אהבת שלום", כנראה היה לרבי שמשון זצ"ל בשנתיים אלו חשבון של עריכת 'גלות'. היא, בניגוד לחלק מן השואלים, ידעה אמנם שהוא לומד שם בישיבת "אהבת שלום", אבל אף ממנה ככל הנראה נעלם ה'סוד', ומעולם לא נודע לה בפרוטרוט באילו תנאים הוא חי שם את ימיו ולילותיו.

היכן התאכסן במשך כל אותה תקופה?

במרתף קטן שבמעבה האדמה בבניין הישיבה, שגודלו דל"ת על דל"ת אמות, והוא נעדר כל חלון או סממן אחר המכשירו למגורי אדם. ליותר מכך לא היה זקוק. על הארץ היה מונח מזרן שעליו ישן והחליף כוח, ואת רוב לימודו עשה בבית המדרש שבקומה העליונה. הוא עמד על כך שאלו יהיו תנאיו הגשמיים בשהותו שמה, ואף שהפצירו בו שוב ושוב לעבור לחדר מרווח כראוי למעמדו בעיני חברי ורבני הישיבה, כיבדו את סירובו והשלימו עם רצונו.

במהלך שעות היום עסק בסוגיות הש"ס והפוסקים, ואילו שעות הלילה הוקדשו ללימוד תורת הנסתר. לאמתו של דבר, תנאי האכסניה שלו של יותר מהם כאמור לא נזקק כלל, דינם היה להיוותר בבחינת ההיעלם, שהרי הוא עצמו כמובן לא סיפר על כך דבר, אבל ההשגחה העליונה זימנה את אחד מידידיו לקיתונו הצר, וכך נודע הדבר לבאי עולם, אולי כדי ללמד בני יהודה קשת כיצד היא דרכה של תורה ומה גבהו מחשבותיהם של העוסקים בה בטרהרה ודבוקים בה בכל רמ"ח ושס"ה.

הסוד מתגלה

היה זה כחלוף שנה מעת קביעות לימודיו ב'אהבת שלום'. רבי שמשון ביקש מאותו ידיד לעבור עם רכבו ברחוב הראשי הסמוך לישיבת 'אהבת שלום', כדי שיוכל להצטרף אליו בנסיעה לאופקים, והלה, שידע כי הרב אמור להיטלטל אל הרכב עמוס בחפציו ובמשאות של אחרים שהעמיס על עצמו בטובו ובחסדו להעבירם לבני משפחתם שבאופקים - רצה לסייע בעדו, ולפיקח הגיע ברכבו עד

מקום שבפירוש לא התאים למגורי אדם...

"מה קורה כאן?! נזעק הלה, מתקשה לעכל את המראה, "למה הנכם ישנים על הרצפה? אין כאן מיטה?" והרב, כ'נתפס בקלקלתו', מתנצל בשפה רפה: "לא, היום המיטה לא נמצאת".

כל מילה היתה אמת. אמנם כן, היא לא מצויה באותו יום, אבל גם לא תמול שלשום ולא מחר ומחרתיים...

- "רבי שמשון!" תהה הידיד באוזניו כמי שלא שמע את ה'התנצלות', "על הרצפה?!" ונתקל בתגובה הסתמית: "פשוט, הגעת היום, והמיטה לא נמצאת". אולם היטב הבין שה'סוד' שעליו שמר אף מפני הקרובים אליו ביותר נתגלה כהווייתו, משום שתכף ביקש, כמתחנן על נפשו: "אל תדבר עם הרבנית, עשה לי טובה".

חובה לציין שבאותו הפרק התגוררו רבים מבני משפחתו בירושלים, הורים ובנים, שכמובן הציעו לו ברוחב לב מקום בדירתם ברווח, אלא שהוא התחמק מן ההצעה בתואנה שחבל על זמנו העלול להתבזבז בהשתכנותו אצל אחרים. יש לו כבר איזה חדר במקום, אמר, וכך תכף בסיום הלימוד יוכל לגשת לשם, לטעום דבר מה או לנוח, ומיד לחזור לתלמודו. כזו היתה גם תגובתו לבקשת גורמים בהנהלת הישיבה, שכאמור הציעו לו לא אחת להשתכן בחדר מרווח יותר, אולם נתקלו שוב ושוב בסירוב נחרץ, והם, שכה יקר היה כבודו בעיניהם נאלצו להניח לו לנהוג כחפצו.

ואמנם כן, כלום זקוק היה רבי שמשון זצ"ל ליותר מדל"ת על דל"ת אמות אלו כדי לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב, לשקוד על דלתי תורה ולשגות באהבתה תמיד!?

אלא מאי? לו ידעו בני משפחתו באילו תנאים מדובר, היו משמיעים קול מחאה, ומתקשים להשלים עם העובדה שהוא ישן כך על הארץ. מן הסתם, היה נאלץ לקבל את דעתם על מנת למנוע מהם את הצער למחשבה שעטרת ראשם מניח ראשו על הארץ ודי לו בכך. נו, לפיכך הרי ביקש לבל יגלו באזנם דבר.

אשריך וטוב לך

יפה אמר לו אז אחד מבניו 'בלחט"א, שעמו עסק בתורה בסוגיות הש"ס בבית המדרש של 'אהבת שלום' מדי יום בשעות הבוקר, כאשר נחשף לתנאים הגשמיים של מגוריו במקום:

"אבא, הדבר הזה מלמד באיזה עלמא דשיקרא אנו חיים. ומדוע? מפני שמה יספרו אודותיך? שהלכת ללמוד 'סתרי תורה' בלי מינימום של הנאות עולם הזה. ישנת במרתף ללא אוויר ואור, מזונך היה מזדמן. כמה בייגלך מעת לעת, לחם שחור ופשוט, קפה רגיל, ותו לא. הרושם המתקבל הוא של איזה גוף מסוגף ומעונה בחיי צער, בעוד האמת לאמיתה הפוכה בתכלית: אתה נראה כה מאושר ומדושן עונג, ולא מצאת שלווה ורוגע יותר מפינה נסתרת זו במעבה האדמה, "אשריך וטוב לך" - כפשוטו. נו, וכי אין זה מתעתועי עולם השקר?!"

מי שהוציאו לבסוף מאותו קיתון צר, היה לא אחר מאשר ראש

הישיבה הגאון רבי יעקב הלל שליט"א שלא יכול היה להעלות על בדעתו איזו פינה נידחת איווה לו רבי שמשון זצ"ל לדירה, ובמשך זמן רב סבור היה לתומו כי הוא מתאכסן במקום אחר. ואמנם תכף משנודע לו על כך, התחלחל מאוד והורה במפגיע להעמיד לרשותו חדר הגון וראוי לפי כבודו.

רבי שמשון זצ"ל עוד ניסה להתנגד ונאחז בכל כוחו במקום שאותו בחר בתחילה, אבל הרב הלל שליט"א שגדול היה כבודו ותהילתו של רבי שמשון בעיניו, היה נחוש בדעתו לאמור: "כ'בעלים' על המקום איני מרשה לך לישון בחדרון זה...".
לרבי שמשון זצ"ל לא נותרה ברירה והוא נאלץ להשלים עם 'רוע הגזירה'...

הגשמיות של השני

אלא שעם היותו מסתפק לעצמו במעט שבמועט, הרי שכלל הנוגע לרווחתם של אחרים - גילה 'מבינות' ורגש מפותח להפליא. שהלא כך מקובלנו מבית מדרשו של מרן הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל ש"הגשמיות של השני, היא הרוחניות שלי".

וכך סיפר עד ראייה:

בבניין ישיבת 'אהבת שלום' עסקו ביום מן הימים שני יהודים בהתקנת ריהוט לטובת יושבי בית המדרש. והנה, לאחר כמה שעות עבודה מייגעות, חשו לפתע מגע יד על כתפם.

כשהסתובבו לאחוריהם נוטפי זיעה, השתוממו לגלות כי היה זה הרב פינקוס 'הידוע', שבידיו היו נתונות שני מנות אוכל חם שאותן רכש במיוחד עבורם, כשהוא דוחק בהם להיטיב את לבם: "אתם עובדים קשה כל כך למעננו, מגיע לכם! קחו משהו לאכול". מול החיוך החם והדאגה הכנה לא יכלו לעמוד. רב כה נכבד חשב עליהם ורכש במיוחד עבורם מנת אוכל להשיב את נפשם.

את הטעם של אותה מחווה ידידותית, שאינה רווחת לצערנו כלפי בעלי מקצוע או סתם יהודים מן השורה העמלים קשות לפרנסתם, לא ישכחו הללו לעולם.

והוא?

שב תיכף אל אותו כוך שבמרתף הבניין, לשכב על המזרן המונח על הארץ, ולקיים כפשוטם את דברי חז"ל: פת במלח תאכל, ועל הארץ תישן - ובתורה אתה עמל...

יפה אמר על כך ידידו הגאון רבי יעקב הלל שליט"א: "ר' שמשון היה בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, פשוטו כמשמעו. כי גם היה מקובל גדול... היאומן כי יסופר? והנה למרות שהיה אדם שראשו בשמיים - כולו קדושה וטהרה, דקדוקים וחומרות, גדרים וסייגים, ידע להתייחס לכל אחד. לכל ילד, לכל 'בעל בית' או בעל תשובה, למסכנים ולנידחים כאלה שלפעמים אנשים מתביישים אף לעמוד בדל"ת אמותיהם, ואילו בעיניו היה זה יהודי הנצרך לעזרה וזקוק לעידוד. פשוט אין לתאר ולשער את דרגת הירידה שלו 'מן ההר אל העם'..."

(מתוך 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו')

אפשר להסתכל על לימוד בישיבה כשנים שבהם יש רצון וצורך להספיק כך וכך מסכתות ולקנות ידיעות והנה בדרכי הלימוד, אך זוהי הסתכלות שטחית ואיננה נכונה כלל! בחור שבא לישיבה אינו בא ללימודים! הוא בא כדי לחוות ולטעום מהם חיים של תורה

בתחילת חודש אדר קיימנו שיחה מרתקת בעניני הזמן עם הגאון ר' רפאל מנחם בלום שליט"א ראש הישיבה הגדולה - עפולה

שיחול שמו של הקב"ה עליו אבל ענין של "מתחילה ועד סוף" לא כתוב?! ובהכרח צ"ל דלא יתכן שיחול שמו של הקב"ה על בלתי "שלם" ושלימות זהו רק מתחילה ועד סוף! הוה אומר שע"י שזוכה להעמיד זמן שלם הוא נכנס למהלך של שלימות שנותן ערך לכל חלק מהזמן לא כעוד יחידה אלא כמקשה אחת זהו זמן באיכות אחרת לגמרי: זמן שחל שמו של הקב"ה עליו.

ושנית, וזהו החלק היותר חשוב, כאשר יודעים אנו שנמצאים לקראת התמודדות טבעית יכולים להיערך אליה כראוי ולהתנהג בהתאם, ואז ממילא נוכל להתגבר ולנצח בקרב, ההבדל בין מי שמודע לנתונים שסביבו לבין מי שאינו מודע אליהם דומה למי שמתכונן למלחמה כראוי לבין מי שמוצא את עצמו בהפתעה במלחמה בלי שהתכונן אליה.

שאלה: אם החשיבות שלא לתת לרפיון להשתלט כ"כ גדולה, ומאיך זה באמת נטיה טבעית של ירידה בסוף הזמן אז איך אפשר לתבוע מבחור דווקא להתעלות בימים אלו?

תשובה: אז זהו שבדיוק עד עכשיו דברנו על דרך הטבע, על איך שמתנהלים הדברים בכל רבדי החיים השונים שמתנהגים בטבעיות, אבל ישיבה ובן ישיבה חי במערכת מושגים אחרת לגמרי. אפשר להסתכל על לימוד בישיבה כשנים שבהם יש רצון וצורך להספיק כך וכך מסכתות ולקנות ידיעות והנה בדרכי הלימוד, אך זוהי הסתכלות

הרוצה להעשיר יצפין, ואין עשירות אלא בדעת. הצפנו אל העיר עפולה אל הישיבה הגדולה שם בראשות הגאון ר' רפאל מנחם בלום שליט"א שם יושבים כמאתיים בחורים ושוקדים על תלמודם. האווירה בבית המדרש לא מסגירה ולו במאומה את העובדה שכבר התחלנו את חודש אדר הראשון שמהווה פרק נוסף בהמשך זמן החורף המעובר של שנה זו. כשאנו שואלים את ראש הישיבה על כך הוא פותח ואומר:

יש מושג טבעי של סוף זמן, ואנחנו לא מדברים כעת על עולם הישיבות ועל בחורי ישיבה אלא על ההנהגה הכללית בעולם. שוחחתי פעם עם מומחה שבדק את נושא תאונות הדרכים שסיפר לי שמבדיקת כל הנתונים על תאונות הדרכים הגיעו החוקרים למסקנה שרוב רובם של תאונות הדרכים קורות בחלק האחרון של הנהיגה, כאשר האדם מרגיש כבר שהוא קרוב ליעד המבוקש שאליו הוא רוצה להגיע אזי באופן טבעי הדריכות והערנות שמלווים אותו בזמן הנהיגה פוחתים אט אט והוא חשוף יותר לסכנה של תאונה.

הידיעה הזו חשובה מב' פנים, ראשית הרבה פעמים בחור מרגיש שנוצר אצלו רפיון בתקופה הזו של השנה, ועלול לחשוב שהרגשת הרפיון הוא סימן שאינו בן עלייה, וכאשר הבחור מודע לענין והוא יודע שעל דרך הטבע כך מתנהלים הדברים אזי זה נותן לו הסתכלות נכונה על המצב שהוא נמצא בו.

ושנית, וזהו החלק היותר חשוב, כאשר יודעי אנו שנמצאים לקראת התמודדות טבעית יכולים להיערך אליה כראוי ולהתנהג בהתאם, ואז ממילא נוכל להתגבר ולנצח בקרב, ההבדל בין מי שמודע לנתונים שסביבו לבין מי שאינו מודע אליהם דומה למי שמתכונן למלחמה כראוי לבין מי שמוצא את עצמו בהפתעה במלחמה בלי שהתכונן אליה.

שאלה: אם זוהי נטיה טבעית עלול בחור לחשוב שא"כ אין בזה סכנה כ"כ גדולה ולא צריך כ"כ להשקיע בזה מאמצים?

אמנם צריך לדעת שמבחינה הרוחנית הנושא של "סוף זמן" אינו רק ענין של לא לפספס עוד כמה ימים של שטייגען, כשיעקב אבינו מתפלל בצאתו מבית אביו הוא מבקש מהקב"ה "והיה ה' לי לאלוקים" ורש"י מבאר "שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף" ולכאן יש לתמוה איפה זה מרומז במילים שה' יהיה לאלוקים? הרי רק מונח

ורגע שעמל והתייגע בתורה זה מעמיק את שורשי באדמת התורה, אדמה שמצמיחה גדלות ושלמות.

התפיסה בעולם היא שכשרון הוא מתנה ומי שצריך לעמוד כדי להבין וללמוד סוגיא הוא נחות יותר מן הראשון, אך בהסתכלות אמיתית אין זה כך. חז"ל אומרים "אין אדם עומד על ד"ת אא"כ נכשל בו שנא' והמכשלה הזאת תחת ידך", חשבת פעם שהביאור בזה הוא ע"פ מה שמייסד המהר"ל על הא דהפליגו בשבח מי שמת בדרך לעשות מצוה - ומבאר דכשכבר עשה מצוה יש לו זכות העשייה אבל כשהוא "בדרך" ההשתוקקות והרצון לעשות את המצוה יוצרים חיבור למצוה עוד הרבה יותר חזק מעצם העשייה.

וע"ד זה מי שלומד ומבין מיד אמנם יודע אבל לא זוכר להרגשת החסר והכאב שמוליד השתוקקות ורצון, וחסר לו בחיבור עם התורה שלומד. ואשר על כן דייקו בלשונם "עומד" על ד"ת ולא דיברו מידיעה או הבנה, שמחובר וחי את דברי תורתנו! ולזה זוכה מי שמצד כוחותיו נצרך להתייגע ולעמוד יותר.

וכך היא המידה למי שנכשל בד"ת שלא ידע לנצל מספיק את זמנו ואת כוחותיו וכשמתעורר הכאב בראותו שמתקרב סוף הזמן ועזרצונו לנצל את מה שנשאר, אותו הרצון מזכה אותו להיות "עומד על ד"ת" ומחדש אותו חיבור בל ינתק לתורתו, ולכן נייעץ לאותו בחור אל תפול ברוחך אלא אדרבא תנצל את החשק שהתעורר עכשיו ותקבע לעצמך אתגר ברור והספק מה שניתן להספיק עד סוף הזמן ותראה שדוקא אותו פסק זמן ייחרט בזכרוןך כתקופה של חיבור מיוחד לתורה!

שאלה: ומה באמת הדרך לכל בחור להתחבר חיבור אמיתי לתורה? דוד המלך אומר "כי בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה", ודרשו חז"ל דבהתחלה היא תורת ה' ולבסוף היא תורתו דוקא, ואמנם היום יש קושי מסוים להפוך תורת ה' לתורתו, כבר מישיבה קטנה בחור שומע שיעורים, וברוך ה' הרמה מאד גבוהה ובכל שיעור אומר המג"ש המון שיטות ראשונים ואחרונים כך שלאחר תקופה כבר בחור יכול לצטט רמב"ן ורשב"א, קצות ונתיבות, ר' שמעון שקופ ור' אלחנן, אבל הבהירות בדברים לוקה בחסר בחור יכול לחזור על סיסמאות של "מיגו כח הטענה" ו"וכסף קנין" ועוד מושגים אבל מבלי באמת לרדת לעומקם של דברים, בכה"ג תמיד ישאר "תורת ה'" הוא מדקלם תורתם של אחרים!.

הדרך היחידה להתחבר חיבור אמיתי היא רק אם בחור חש שהסוגיא היא "עסק שלו" הנושא הוא מה כואב לו ומה מתיישב על ליבו, אם ישתדל לפתח אצלו חשיבה עצמית שמבוססת על דברי הראשונים כשהוא נעזר מסברות האחרונים לאט לאט כל סוגיא תיהפך להיות "הוא עצמו" בזה זכה להפוך תורת ה' לתורתו! ישר כח שבעז"ה יהיו הדברים לתועלת!

שטחית ואיננה נכונה כלל! בחור שבא לישיבה אינו בא ללימודים! הוא בא כדי לחוות ולטעום מהם חיים של תורה - ואף שחלק מהותי מחיי תורה היא שקיעות בלימוד בנוסף לתפילות מתוך הרגשה של עמידה לפני ה', וחיי חברה מתוקנים מתוך מידות טובות אבל כל אלו הינם "סממנים" לחיי תורה. וממילא כיוון שמסכת חיים עסקינן, אין בה התחלה ואין בה סוף.

מימינו לא שמענו על בחור שיש לו הרגשה של רפיון בין סדר א' לסדר ב', אפילו שכביכול בסוף סדר א' הוא גמר את חלק היום שמוקדש לעיון וכעת הוא מתחיל את חלק היום שמוקדש לבקיאות, אלא מושרש אצל בחור שכל סדר היום הוא חטיבה אחת של שטייגען, אמנם צורת הלימוד היא שונה, ובכל סדר בחור ניגש אחרת לסוגיה ופותח ספרים אחרים אולם הכל מצטרף למקשה אחת שכולה זהב טהור.

כך גם דברים אמורים כלפי זמני השנה, זמן חורף וזמן קיץ ובין הזמנים הם חטיבה אחת של התעלות, שאין בה התחלה ואין בה סוף, אלא כולם מצטרפים לשרשרת אחת של בניין האדם ובניין חיי האדם כחיים. ואמנם צורת ההנהגה בהם היא שונה אין זה מצופה לדרוש מבחור שסדר היום בבין הזמנים יהיה כסדר היום שלו בישיבה, וברור שבחור זקוק גם להתאווררות מסויימת, אך גם בזה אין כאן יציאה ממסגרת אלא המשך של המסגרת בצורה אחרת, וממילא ההגדרה "סוף" היא איננה נכונה כי עוסקים אנו בדבר שכל כולו רצף אחד בלי התחלה ובלי סוף.

שאלה: ישנם בחורים שמרגישים שהם לא ניצלו מספיק את זמן החורף, הם אינם בדרך לסיים את המסכת יש סוגיות שלא ברורות להם וכדו', וכעת שנותרו להם אדר א' ואדר ב' הם שואלים מה ניתן לעשות כדי לסיים את הזמן בצורה מוצלחת?

תשובה: צריך לדעת שתורה שונה מכל דבר אחר שקיים בחיים, אמנם מאן דירית חדא מסכתא ירית עלמא, אך כל שורה בגמ' שבחור למד ועמל בה, כל תוס' שהוא ירד לעומקו הרי זה קנין נצחי שאין שווה לו ואין דומה לו. כפי מה שדיברנו קודם אם הנושא היה "לימודים" - אין ערך לסוף בלי התחלה אמנם כשמדובר על "להתחבר לחיי תורה" כל שורה מהווה עוד חיבור ועוד שייכות לצורת חיים רוחניים.

ידועים דבריו של החפץ חיים על מה שאנו אומרים בתפילת רבי נחוניא בן הקנה ביציאה מבית המדרש "אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר" והק' החפץ חיים והרי כל בעל מלאכה מקבל שכר על פעולתו, וביאר החפץ חיים שכל בעל מלאכה אינו מקבל שכר על העמל הוא מקבל שכר על התוצאה, אך הלומד תורה אינו מקבל שכר על התוצאה אם כן הבין את עומק קושיית רבי עקיבא אייגר או אם סיים הספק של דפים, אלא כל רגע

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרך עלולת מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב
בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

1-800-20-18-18

השמחה היא החיבור הגדול חיבור מתוך דעת על האדם להכיר בערך עצמו במעלותיו שחננו הבורא

הגה"צ ר' יהושע רביץ שליט"א משגיח בישיבת בית מתתיהו
בשיחת הדרכה כיצד מרבים בשמחה

נבואת יונה הוצרכה לדורנו מאד, לחוש בכל דבר, קטן וחסר חשיבות כקקיון, עד דבר חשוב כעיר גדולה, את הנצחיות המקופלת בו, להתרומם על ידי תחושה זאת, לדרגות גבוהות במעלות השמחה, הפנימית, המושכלת, לנסות להגיע לשמחה גדולה.

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור וכו' והעיר שושן צהלה ושמחה, ליהודים היתה אורה ושמחה וכו', פסגת שמחתם ע"י שראו תכלת מרדכי, כמבואר גם בפיוט, בראותם יחד תכלת מרדכי, עומק הענין הוא כי שמחו בנצחיותם שהוכחה, עתה בעמידתם מול הגזירה, ובצאת מרדכי וידו על העליונה,

התבוננו כי הם נשאים לנצח, כמו שאומרים, תשועתם היית לנצח, עם תכלת מרדכי, התכלת מהווה סמל לקיום הנצחי המקופל בכל חוט ושרוך נעל.

מסופר על הגר"א מווילנא, שראוהו תלמידיו קודם פטירתו, בוכה ושאלוהו על מה בוכה, נטל ציציתו בין אצבעותיו ואמר, עומד אני לעזוב עולם כ"כ יקר, שאפשר בכמה פרוטות לרכוש מצוה נצחית שהזריז בה זוכה ומקבל פני שכינה ולא אבכה, מאותה סיבה שבכה הגר"א מווילנא, שמחו ושמחים היהודים בכל דר ודר, הנצחיות שיש לנו בכל פרט מפרטי חיינו, אותה נצחיות, הקיימת למרות כל הגזירות, הייסורים, והקמים עלינו, מאז עד היום הזה.

המן מן התורה מנין שנאמר המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת, כבר ביארו הקשר בין המן לחטאו של אדם הראשון, כי המן שהיה בפסגת ההצלחות בכל עניני העוה"ז, אמר וכל זה איננו שווה

תחת אשר לא עבדת את ד' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל, ועבדת את אויביך אשר שלחנו ד' בך ברעב ובצמא ובעירם ובחסר כל.

בגמ' בנדרים מא. נאמרו כמה דעות, בביאור הקללה של בחוסר כל, רב נחמן אמר בלא דעת, לפי דבריו נראה כי מרב כל, היינו עם הרבה דעת, שהדעת היא הייתה צריכה לגרום לשמחה, וצריך להבין מה הקשר בין דעת לשמחה, מדוע הא בהא תליא.

משנכנס אדר מרבים בשמחה, לא נתפרש באלו פעולות עלינו לנקוט, ע"מ להרבות בשמחה, {כדרך שנתפרש, בחודש אב, איפכא}.

בין מאות הפעמים שהוזכרה שמחה בתנ"ך, רק בשש פעמים נכתב שמחה גדולה, חמש מתוכם, נאמרו על ענין בנין בית המקדש, ועל המלכת שלמה המלך, בפעם השישית נאמר וישמח יונה על הקיקיון שמחה גדולה, ויש לעיין מדוע דוקא דבר קל כקיקיון גרם לשמחה גדולה.

ביאור טעם השמחה בקיקיון, נראה, כי מכיוון שיונה הנביא נתייחד במידת השמחה, ככל נביא ד', שהרי אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה, כמו שכבר נתפרש במיוחד על יונה הנביא, [בירושלמי מובא בתוס' ריש פרק החליל], שיונה בן אמיתי מעולי רגלים היה, ובשמחת בית השואבה שרתה עליו רוח הקודש, מחמת השמחה ששאב בה, ובוודאי שמדובר על שמחה בדרגה של שלימות, שמחה בה' ובמצוותיו, עם כל עומקה ורומה.

בזה נבין את המחזה הפלאי של הקיקיון, כי הקב"ה זימן ליונה הנביא, את הדבר המסמל את הארעיות והחד פעמיות, משהו שצץ מהר, מביא תועלת ונעלם מיד אח"כ, [מכאן השתרש הביטוי בלשון בני אדם, על מה שצומח מהר ונעלם מיד אח"כ, דבר קיקיוני], בכל זאת, יונה כנביא ד', השכיל לשמוח בקיקיון, שמחה לא רגילה, שמחה מושלמת, שנאמר עליה שמחה גדולה, כי ראה בכל נקודה בבריאה את הנצחיות, התבונן כמה ברכה ותועלת נצחית, מונחים בקיקיון שבין לילה היה ובין לילה אבד, על כן כשישב הקיקיון, חרה לו מאד, בזאת נפתחה לו היכולת להבין את הקל וחומר, שהציב לפניו הקב"ה, אתה חסת על הקיקיון שלא עמלת בו וכו', ואני לא אחוס על ניגוה העיר הגדולה וכו', כי עליך לדון קל וחומר, כמה ניצחיות יש בעיר מרובת האוכלוסין והבהמה.

תחושת השמחה הגדולה אף מדברים שנראים כפעוטים, אולם מקופלת בהם נצחיות, רכש כבר בשמחת בית השואבה, שהיו שמחים בה, באופן הגדול ביותר, למרות שנעשית על שלושה לוגין מים בלבד, של נסוך המים.

הרוצה לבחון עצמו האם הוא שמח בחלקו כדבעי עליו להסתכל על עצמו כיצד בירך את ברכות התורה היום האם שמח אז שמחה גדולה

הנצחית, נתחיל כבר כעת לשמוח מחוט ועד שרוך נעל. עלינו למשש את הנצחיות בטובות ד', מאה פעמים ביום, בכל ברכה, הרוצה לבחון עצמו, האם שמח הוא בחלקו, כדבעי, עליו להסתכל על עצמו כיצד בירך ברכות התורה היום, האם שמח אז שמחה גדולה, שהרי הוא זוכה מיד ללמוד כמה פסוקים, משנה וברייתא. זאת הדרך העולה למעלות השמחה, אולם המפריע הגדול ביותר לשמחה, במיוחד בגיל הנעורים, היא קנאת איש מרעהו, הגורמת חוסר שמחה בחלקו, על זאת צריך הרבה לעבוד, להשקיע מחשבות ועצות, להינצל מקנאה, כי יש שני סוגי קנאה, קנאה שלילית, בעיני העוה"ז, שהיה מעדיף שלחברו, לא תהיה את אותה מעלה ח"ו, לעומתה קנאה בעוה"ב של חברו, שלעולם אינה קנאה, גרועה, שהרי כולם מבינים שהעוה"ב של השני לא גורע מהעוה"ב שלי, הקב"ה יש לו לתת לכולם את כל המגיע לחלקם, אלא שמתוך שרואה חברו מתחזק בתורה, רוצה גם הוא להתחזק, זו קנאה טובה המרבה חכמה.

דוגמא לנפילה מתוך קנאה מצינו אצל שאול המלך, שקינא בדוד המלך, {באופן דק מן הדק כמובן מעל השגתו בגדלותו}, כמו שהוכיחו יהונתן בנו ברמיזה, בדרך כבוד, וידבר יהונתן בדוד טוב אל שאול אביו, וכו', וישם את נפשו בכפו ויך את הפלשתי, ויעש ד' תשועה גדולה לכל ישראל ראית ותשמח, ולמה תחטא בדם נקי וכו'. יש כאן תוכחה בדרך כבוד, כי כאשר נשווה מה שאמר לו, ראית ותשמח, למה שנאמר אצל אהרן הכהן, וראך ושמח בלב, נמצא שני הבדלים מהותיים, השמחה של אהרן הכהן, לא היתה כאן על הצלתם של ישראל, שזוהי שמחה שגם אנשים אחרים יכלו להגיע אליה, להניח בצד כל חשבון של קנאה, לעומת השמחה בהצלתם של כל עם ישראל, אולם כאן הדגישה התורה, וראך, שמחתו המושלמת של אהרן נבעה מראיתו את הצלחת אחיו הקטן ממנו, עליה העידה התורה ששמח בלב, בלב הנכתב בתורה, הוא עם כל מעמקי הלב, הגלויים לפני ד', אבל אצל שאול, הגיע רק לדרגה ששמח בעקבות התשועה הגדולה, מתוך אהבתו לכלל ישראל, גם

לי, בכל עת וכו', כדרך אדם הראשון שהיה בגן עדן לא חסר דבר, מסובב בכל אילני גן עדן, אך בכל זאת, לא הסתפק במה שיש וניזוק מהתאוה למה שחסר, כך גם המן בגודל נפילתו ברשת התאוות, לא יכל להנות לשמוח בחלקו הגדול, כמשתגע, ביטל הכל, בפנותו למה שחיסר.

וכל זה איננו שווה לי, ביארו חז"ל, שהיו שטרות קניניו על לבו, טעם הדבר, כי בשפלותו ביקש לחוש תמיד, הנאה מקניניו, בצורה המוחשית, השטחית, החיצונית ביותר, להניח לנגד עיניו תמיד על ליבו, את אוצרותיו, כאילו ע"י כן תתרבה בעלותו והקשר בינו לממונו.

בשמים נכתבים כל המילים הנאמרות, ומשלמים לפיהם, על כן כשאמר וכל זה איננו שווה לי, הובררה הסתכלותו על כל עניני עולם הזה, כי הם אינם כוללים משמעות פנימית נצחית, אלא תפקידים רק לאושר ומצב רוח זמני חולף, לכן כשמצב רוחו מרגע מסוים רע, הכל לא נחשב בעיניו כלל, כולל רוב בניו, ממשיכי דרכו, וכל קניניו, לכן רוב בניו וקניניו, על העץ תלית.

לעומתו, מרדכי לקח לו לבת, יתומה מסכנה ללא אב ואם, מסר נפשו עליה, במשך כמה שנים יום יום בשער המלך, בסיכון ודאגה תמידית לשלומה, העריך אותה ואת דרכיה, על כן מסתיימת המגילה במילים ודובר שלום לכל זרעו, שילמו לו כגמולו, שלא נפגע אחד מזרעו כחגירת צפורן, ע"י קרובי המומתים, בדרך נס, בהשגחה מיוחדת.

איזהו עשיר השמח בחלקו, רק השמחה היא חיבור אמיתי בינו לבין חלקו, חלקו הוא מלשון חלוקה המראה כי קיבל אותו מהבורא, וממילא יש בו כוונת נצחיות ודביקות להתענג על מקור כל הטובות, לנצח, עוד מראה הלשון, חלקו, על שותפות בתיקון הכללי, שעם ישראל נצטוו לתקן העולם כולו, במלכות ד', דבר הגורם שמחה גדולה מאד, על כל חוט, מחיצה, דיבור, מחשבה טובה, וכדומה.

הדעת היא המחברת בין האדם לבין כל חלק בחלקו, הדעת מבררת ומציבה לפנינו את התוכן האמיתי בכל ענין, את רצון הבורא, את הנדרש מאתנו, את השימוש הנכון בכוחותינו, בכלים שחנן ד' אותנו בהם, היא המחברת, בין האדם לבין ההכרה בתענוג הנצחי הרוחני הטמון בכל הנברא, מתוך ובעזרת הדעת שחננו ד', מגיעים לשמחה וטוב לבב, מרב כל מרוב דעת, ככל שתתרבה יותר הדעת, ניתן להפיק מהדבר הקטן ביותר שמחה גדולה.

הדרך להרבות בשמחה ע"י הדעת וההתבוננות המרובה בנצחיות, של כל מעשה דיבור ומחשבה שלנו, אע"פ שאין נושאים נשים במועד לפי שאין מערבין שמחה בשמחה, בפורים נושאים נשים, כי ענין שמחת המועדים כדרך שכתוב ושמחת בחגך, בענין המיוחד בכל חג, אך בפורים השמחה היא בחיי היומיום שלנו, בעצם קיומנו הנצחי, ביכולת שלנו לעשות כל מצוה, כמו מצות נשואין.

השמחה משנכנס אדר מתרבת על ידי התבוננות בטוב הנצחי הטמון בכל מה שנותן לנו הקב"ה, אין הנהגות מיוחדות שתפקידם להרבות בשמחה, אדרבה, השאיפה כי סדרי עבודת ה', לימוד התורה, כל הדברים הגדולים והקטנים שסביבנו יאירו לנו באור השמחה

אפשר גם שהחתן עצמו ירקוד, בחוסר דעת, ממילא גם בחוסר התרוממות, מאורעות גדולים ושמחות, עלולים לאבד את משמעות השמחה, בחוסר דעת, כששרים ורוקדים, צריך להכנס לתוך מילות השיר, לתוך הסיבות לשמחה, לתוך המשמעויות.

אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות וכו', אלא מתוך שמחה של מצוה, {ברכות לא.}, פירש"י אלא מתוך שמחה, כגון דברי תנחומין של תורה, כגון סמוך לגאולת מצרים, או סמוך לתהלה לדוד, שהוא של שבח ותנחומין כגון רצון יראיו יעשה, שומר ה' את כל אהביו, וכגון מקראות הסדורות בתפלת ערבית, כי לא יטוש ה' את עמו וכיוצא בהן.

מהם דברי תנחומין, מה טעם שאין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה, נראה כי השמחה היא החיבור הגדול, חיבור מתוך דעת, על האדם להכיר בערך עצמו, במעלותיו בהם חננו הבורא, כהקדמה לתפילה, אין מה לבקש, כשאין מי שיבקש, חוסר בהערכה עצמית, כשלא מרגישים את גדלות האדם כראוי, מביא חוסר בכוונת התפילה, אם אין בית קיבול, לאן יתכן שיגיע השפע, עלינו לראות, את אשר בחר בנו, את אשר נתן לנו, אח"כ אפשר ויש מי, שישבח יבקש ויודה.

תנחומין משמעותן, יציאה מכל שפלות ונמיכות הרוח, למרות חטאינו, פשעינו, חוסר דעתנו וכו', הלא ראויים אנו לגשת לתפילה, לפני בוראנו, שבחר בעמו ישראל ומתאוה לתפילתן.

לכן בגאולה הסמוכה לתפילה, מזכירים חמש פעמים מילת "ישראל", להראות לעצמינו, כי יש כאן מי שראוי ויאה לו להתפלל, לשמוח בידיעה הזאת, באופן השמחה הנובעת מתוך הדעת, אף תגדיל ותרחיב בחזרה את הדעת, כך נמצא ונהיה ראויים לגשת ברעדה עם שמחה, גם הפסוקים האחרים שהביא רש"י לדוגמא, הם פסוקים המראים את מעלותינו, את מה שה' בחר בנו, {כמו אשרי המסתיים ואנחנו נברך וכו', אנו ראויים, על כן נעמוד להתפלל}.

יעזור ה' שנוכח לעבוד אותנו בתורה, בתפילה, מתוך החשבת כל מילה, במצוות מתוך החשבת כל פרט, תמיד נרבה בשמחה ובטוב לבב, מרוב כל, מרוב דעת את ה'.

לא הגיעה לדרגה של שלימות שמחת כל הלב, ראית ותשמח, נשאר בלבנו משהו של קנאה לדוד, רגש דק שמנע במעמקי לבו, לשמוח בראיית הצלחת דוד.

הוצרכה נבואה זו רבות, לדור שלנו, לדעת לשמוח עם כל הלב בהצלחותיו של הזולת, כשם שעל שאול המלך היה לחוש כי אין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימה, כמה שכל מלכות היא דבר נרחב וכולל מיליוני פרטים, אין מלכות נוגעת בחברתה, בדבר הקטן ביותר, כך הצלחתו של החבר, ככל שתהיה גדולה, איננה באה על חשבון הצלחתו, בהתבוננות ובדעת, אף יש לשמוח בכל הצלחה, של כל איש ישראל.

עוד מבואר שם בנדרים, אמר אביי אין עני אלא בדעת, במערבא אמרי, דדא ביה כולא ביה, דלא דא ביה מה ביה, דא קני מה חסר דא לא קני מה קני, הדעת מחברת את האדם לחלקו, כשיש דעת, שמח הוא בחלקו, כי כשמגיע לראיית הנצחיות, בכל משהו של חלקו, השמחה אופפת אותו, ואת כל ליבו.

בשבת קיט: אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבטלו קריאת שמע שחרית וערבית, שנאמר **הוי משכימי בבקר שכר ירדפו** וגומר וכתוב והיה **כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו** וכתוב **לכן גלה עמי מבלי דעת**.

בדור החורבן רבו מבקשי שמחה מזויפת, שמחה במצב שיש בו חסרון בדעת, הם חשבו כי ניתן לשמח הלב, ע"י האמצעים הרבים והמגוונים שנתן ד', לבני אדם, לעורר ולחזק השמחה, וניסו בכל מיני כלי הנגינה, אף ביין ומשתה, המשמחים, אולם את העיקר הזניחו, את הדעת, כי בקריאת שמע, נמצא רגע החיבור, הקבוע הבסיסי, של קבלת עול מלכות שמים, ועול מצוות, תמיד בדעת, וכשאין חיבור בדעת, לא תהא שמחה, כל האמצעים לא יועילו, גם החורבן יגיע, כי יסוד בנין המקדש הוא ע"י דעת, {עיון בברכות לג. כל אדם שיש בו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו ועוד שם}.

גם היום רבו הניגונים והנגנים, יתכן לשמוע שעות, כל מיני זמר, אך בסופם השומע נשאר אותו אדם כשהיה, איננו מתרומם מאומה, גם רקידות ויין של הבל רבו גם רבו, אפשר לרקוד בחתונה בלי דעת,

הא' והת' בעבודת ה' הוא הכרת הטוב

(רבי יחזקאל לוויןשטייין)

מפי רתגם

כל הדרך היה אבי מהרהר ומפחד איך להציג את הדברים בפני רבן של ישראל מרן הגרא"מ שך. אני כנער צעיר הרגשתי היטב את המתח שאבי שרוי בו, ושאלתי: הרי אנחנו תלמידי הישיבה מרגישים מספיק רגועים לדבר עם הרב שך באופן פתוח בגובה העינים?!

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על גדלותם של מרנן ורבנן

בסוף ספר 'מסלת ישרים' (פרק כו), בבאור מעלת הקדושה מאריך שוב הרמח"ל בדברים מפליאים ונשגבים מאוד על מעלת השראת השכינה הקימת אצל תלמידי חכמים וצדיקים: "ענין הקדושה כפול הוא, דהיינו: תחלתו עבודה וסופו גמול, תחלתו השתדלות וסופו מתנה... אדם מקדש עצמו מעט, מקדשים אותו הרבה. מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ההשתדלות הוא שיהיה האדם נבדל ונעתק מן החמירות לגמרי ומתדבק תמיד בכל עת ובכל שעה באלקיו... אך הקדוש הדבק תמיד לאלהיו, ונפשו מתהלכת בין המשכלות האמתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאלו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעולם הזה, והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש וכמזבח..."

"והוא הענין שאמרו עליו ז"ל: 'כל המביא דורון לתלמידי חכמים כאלו הקריב בכורים'. וכן אמרו: 'מלא גרונו של תלמידי חכמים יין במקום נסכים'... הענין הוא לפי הכונה שזכרתי, כי התלמידי חכמים הקדושים בדרכיהם ובכל מעשיהם הנה הם ממש כמקדש וכמזבח, מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש..."

פחד פחדים!

מרן ה'חזון איש' זצ"ל מגדיר זאת באגרותיו (א, יג) כך: "ואמנם האיש הזוכה לידיעת התורה הוא הולך בין אנשים ונדמה לאדם הרואה לעינים כבן אדם, אבל באמת הוא מלאך הגר עם בני תמותה וחי חיי אצילות ומרומם על כל ברכה ותהלה!..."

אבל באמת הוא מלאך הגר עם בני תמותה". מרעיש!

מוסר ההשכל מהבקור המרומם בבית הרב שך

בשכנותנו בקרית 'זכרון מאיר' בבני-ברק, התגורר אדמו"ר חשוב ורם המעלה, הרבי ממחננובא, הגאון הצדיק רבי אברהם יהושע העשיל טברסקי זצ"ל. חייו היו מלאי תלאות ויסורים קשים, רצופים אמונה מפלאה ומסירות נפש לשמירת התורה והמצוות. הרבי ממחננובא שתה את כוס התרעלה בשנות השואה בצורה קשה, כשלאחר מכן נשלח על ידי הקומוניסטים לחמש שנות עבודת פרך בגלות סביר. העלה היתה על כך שלא הסכים להיות רב ראשי מטעמים במוסקבה, ומאז ועד סוף ימיו ידע הרבה חלי ומכאוב. אולם למרות זאת היה שקדן עצום שהקדיש את כל

עתותיו לעמל התורה ועבודת השם.

זכורני בבחרותי, כשאשפז בבית החולים, חפצו בני משפחתי כי מורי ורבי, מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, יבוא לבקר בחדרו, לעודדו ולחזק את רוחו. הם היו סבורים שבכך יוקל לו מעט מחליו ומיסוריו הקשים. פנו אז אל אבי מורי שליט"א שיואיל בטובו ללכת אל הרב שך ולשטח בפניו משאלה זו.

זכיתי אז להתלוות אל אבי בדרכו אל הרב שך. הדרך הקצרה הזו היתה עבורי מוסר השכל חשוב, כיצד מטל עלינו להזהר בכבודם וזמנם של גדולי ישראל. כל הדרך היה אבי מהרהר ומפחד איך להציג את הדברים בפני רבן של ישראל.

אני כנער צעיר הרגשתי היטב את המתח שאבי שרוי בו, ושאלתי: "אבא! מה ההסוסים האלו? הרי אנחנו תלמידי הישיבה מרגישים מספיק רגועים לדבר עם הרב שך באופן פתוח, בלי רמזים, בגבה העינים?!"

אך אבי דחה את הטענות שהשמעתי ואמר: "אתם בחורים צעירים. אין לכם מספיק שכל להבין מיהו הרב שך. אני שכבר הספקתי להתבגר מעט אולי יודע קצת יותר טוב מכם מיהו. אך זאת ברור שלא מדברים עם אדם גדול בצורה פשוטה, בלי מחשבה ברורה ונהירה מה מוציאים מהפה כשעומדים בפניו!..." וכך המשיך אבי להיות אחוז בהרהורי עד הכנסנו בחדרת קדש למעונו של הרב שך, ברחוב ראב"ד בגבעת הישיבה.

ישראל, ועמדו במחצתם דרוכים ללמד מהנהגותיהם ולספג רשמי הוד מזיו פניהם.

אבי שליט"א ספר פעם, כי בעת שהתקימה בבני ברק שמחת ה'שבת שבע ברכות' של הגאון רבי מאיר הלוי סולוביציק זצ"ל, בן זקוניו של מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל, הוא הגיע בליל שבת לאחר הסעדה ל'אולמי וגשל', שם התקימה השמחה, כדי להתבשם מעט מאורו של הרב מבריסק.

אך לאכזבתו הרבה, דקות אחדות קדם בואו מנו שומרים שימנעו מהצבור להכנס לאולם מרב הדחק הגדול ששרר בו. אולם לא איש כאבי שליט"א שיותר על הזדמנות פז שכזו שנפלה בחלקו. הוא מצא חלון פתוח באחת מפנות האולם, טפס והצליח להשתחל בשקט לתוך האולם... "לשמחתי לא היה גבול..." - תאר באזני לימים.

זכור לי במיוחד מקרה, כשבאחת השנים עלה אבי שליט"א בימי המועד להקביל את פניו של הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל, ראש כולל 'חזון-איש'. ראהו רבי יהודה איך שהוא טורח במעלה גילו לטפס את גרמי המדרגות המובילות לביתו, והגיב בענותנות: "רבי משה איזו שטות הנכם עושים כשאתם באים לקבל את פני!" השיב לו אבי שליט"א ביראת הכבוד כשחיוך קל בשפתותיו: "הלואי שבחיי אעשה עוד הרבה שטיות כמו אלו!..."

הרב שטיינמן התרעם על הזלזול

ברבי עקיבא איגר

מקרה נוסף החרוט בזכרוני מימות בחרותי. היה זה בתקופה בה זכינו לשמע שעורי הלכה מדי שבת בשבתו מפי מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, לאחר תפלת שחרית בהיכל כולל פוניבז'.

באחד השעורים הקריא הרב שטיינמן את הגהת רבי עקיבא איגר על ה'שלחן ערוך', בה העתיק את דברי בעל ה'בשמים ראש', אשר כידוע רבים פקפקו באמתות ספר זה וטענו שהוא מזויף.

הרב שטיינמן הוסיף בפני השומעים ואמר: "מכך שרבי עקיבא איגר העתיק את דברי בעל ה'בשמים ראש' אז רואים ש... ולא המשיך בדבריו. הוא רצה רק לרמז בכך, כי אפשר לראות מכאן כי רבי עקיבא איגר סבור שהספר 'בשמים ראש' הוא ספר מסמך ואמת."

לפתע התפרץ אחד השומעים, שהיה תלמיד חכם וידען נכבד, ושאל בצורת בקרת: "אז רואים שמה?"... המשיך הרב שטיינמן לומר: "רואים כי רבי עקיבא איגר התיחס לדברי בעל ה'בשמים ראש' כדברים מסמכים..."

אולם אותו תלמיד-חכם שאוריתא קא מרתחא ביה, הרהיב עז ועמד בדעתו: "הרי בסך הכל רואים שה'בשמים ראש' מדבר על זה, אך עדין אין ראיה מכך שרבי עקיבא איגר סבר כי דבריו מסמכים..."

הרב שטיינמן ראה בכך זלזול קל שבקל בגאון הדורות רבי עקיבא

הרב שך קבל אותנו בסבר פנים יפות, כשלאחר מכן התעניין אצל אבי: "מה הביא אתכם הנה לבקרני?"

אבי עמד לפניו כעבדא קמיה מריה, והשיב במלים מדודות: "יש לי שכן שקדן עצום שלא פסק פומיה מגירסא". הרב שך מיד שאל: "מי? מי?" השיב אבי: "הרבי ממחננובא".

אחרי שתיקה של רגעים ספורים, שאל הרב שך את אבי: "אולי כונתכם שכדאי לבקרו, היות והגיעה לאזני השמועה כי אינו חש בטוב?" השיב אבי: "זו תהיה מצוה רבה מאד!"

כך הסתיימה השיחה.

לא עברה דקה קלה, הרב שך התנער ממקומו בזריזות כנער צעיר, האיץ את פסיעותיו לכוון המתלה הנעוץ ב'הול', עליו היו תלויים מגבעתו ומעילו העליון. חבש את כובעו, העטה על גופו הצנום את המעיל, וקרא למשמשו: "רבי יחזקאל (אסחייק) יורדים ל'תל השומר', קח מהרב טורק בבקשה את הכתבת המדיקת ונסע לרבי ממחננובא..."

הרשם העצום שנחרט בי מאותו בקור נתן בי את אותותיו שנים רבות לאחר מכן. כל כך השתוממתי אז הן מאפן השיחה והן מצורת הפגישה, כלה הביעה רחישת כבוד מפלגת לתלמידי חכמים. למדתי אז מאבי כיצד יש לעמד, כיצד לדבר כשמצויים בארבע אמותיהם של גדולי ומאורי הדור.

לנגד עיני ישם אבי למעשה את דבריו הנוקבים של ה'רבנו יונה' (בפרושו על אבות ב, י), הכותב כך:

"הוי מתחמם כנגד אורן של תלמידי חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה. משל למתחמם נגד האש, אם עמד רחוק כראוי לו נהנה ואינו נכוה, ואם קרב יותר מדי, נכוה. כך המתחמם כנגד האש של תלמידי חכמים ונהנה מחכמתם צריך לעמד לפנייהם באימה ויראה וכבד ראש ואל ינהג קלות ראש בפניהם, ואל יתקרב אליהם יותר ממה שקרבוהו שאם ינהג כך יתחייב ענש גדול".

כמחנך, כנראה רצה אבי מורי שליט"א להנחיל זאת הלאה לנו, צעירי הצאן.

לפני שנים אחדות, כאשר הגיע מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לבקור באחוזת ברכפלד, נגשת להקביל את פניו ולקבל את ברכתו. כשזוהה אותי, אמר בחיוך למרא דאתרא הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, כי שמע פעם מאבי מורי שליט"א בחל המועד פסח דבר נכון: "כיום רבים מבקשים עצות וברכות מתלמידי חכמים, אבל את יראת הכבוד שהיתה בפרשבורג לתלמידי חכמים כבר נדיר למצא היום".

הרב זיכרמן השיבו שאכן שמע הגדרה זו בשם אבי שליט"א ממרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', והרב וואזנר אז הוסיף משפט נוקב במיוחד: "רבי משה טורק הוא אכן מאותם שרידי היראים שהיו מצויים בימים ההם בפרשבורג...". שרידי היראים נצלו כל הזדמנות לשהות במחצתם של גדולי

למעשה כרגע אין לה איך לשלם על הנסיעה, וכבר התכוננה שהנהג יורה לה לרדת.

אלא שכאן קרה דבר בלתי צפוי. הנהג שהיה נראה רחוק מהדת ומשמירת תורה ומצוות, הגיב בצורה ננוחה ונעימה: "אין לך כלל מה לדאג. יש מי שישלם עבורך ועבור הילדים...", ובעודה עומדת נדהמת מהתשובה, הוציא הנהג מכיסו הפרטי כרטיסי 'רב קו' הנדרשים לתשלום עבור מבוגרים ונוער, ו... פשוט שילם בעצמו במקומם.

איש שיחננו מספר, שההנהגה המיוחדת הזאת של הנהג הפעימה את רוח בנו. איך יתכן שנהג הלבוש כאדם חופשי, עד שבקושי ניתן לשער אודותיו אם הוא הנו שומר שבת, ינהג במדת חסידות נפלאה שכזאת, והחליט להתחקות אחר סודו. הוא ניגש אל הנהג והתענין לדעת אצלו מה עומד מאחורי ההנהגה המאלפת הזאת?

הנהג השיב בפשטות, כי בהזדמנות מסוימת עלה בדעתו להחזיק בכיסו כרטיסים אלו, שישמשו כמין גמ"ח למקרים דומים כאשר אנשים נתקעים מבלי שיש להם מספיק דמי נסיעה.

תמיהתו של הלה רק גברה לשמע דברי הנהג. עד עתה היה סבור שהנהג נהג כן באופן חד פעמי, ואלו כעת שמע שזוהי הנהגה קבועה שלו. הוא לא התאפק ושאל את הנהג: "אשמח אם תגלה לי מהיכן למדת הנהגות טובות כאלה?"

השיב לו הנהג: "תראה, אני תושב רמת-השרון, והרב יעקב אדלשטיין הוא רב העיר".

"מה? הוא המממן של הגמ"ח הזה?" - תמה הלה בפליאה.

"לא! לא!" השיב הנהג בשלילה: "מה פתאום! וכי יעלה על דעתך שאני אלך להטריד את הרב בדברים פעוטים כאלה. אך אומר לך, כאשר רואים כזה טוב לב כמו של הרב, אי אפשר לנהוג אחרת!..."

מפליא! עד היכן חודרות קרני אורו של הצדיק. הנהגתו משפיעה גם על הרחוקים משמירת התורה והמצוות, ומשתקפת במעשי הטבה וחסד כאלו.

(קטעים מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

איגר, והביע זעזוע עמוק שהותיר בשומעים רשם עז. הוא הביט בשואל במראה נזוף, שתמונתו עומדת למול עיני עד היום, והתרעם על הדברים: "וכי עולה על דעתך הוה אמינא שרבי עקיבא איגר יביא דברים שאינם נכונים ומסמכים?!" וכך במשך דקה ארכה לא נחה דעתו. ראו במוחש כי הדברים חרו לו...

כעין זה שמעתי מדודי, הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל, רבה של שכונת רוממה, כי בשמחת נשואי מרן הגאב"ד הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א עם בת הגאון הצדיק רבי צבי הירש קופשיץ זצ"ל, שהתקימה בעיר פתח תקוה בימי החנכה, נשא דברים אחד מתלמידי החכמים המפרסמים.

בדבריו הזכיר את קשית ה'בית יוסף' הנודעת מדוע מדליקים נרות חנכה שמונה ימים כנגד הנס, בעוד הנס היה בפעל רק שבעה ימים, כי הרי היום הראשון דלק בדרך הטבע ולא בדרך נס. והדורש התבטא כך: "כבר ידוע התרוץ של ה'בית יוסף', אולם ישנם גם לומדיש'ע תרוצים!..."

אחד מגדולי תלמידי-החכמים בירושלים, הגאון רבי רפאל קצנלבוגן זצ"ל, שנכח בשמחה, צרם לו הבטוי, כי היה נשמע ממנו נימת זלזול כלשהי בכבודו של ה'בית יוסף', וראה צרך להוכיחו ברבים. לפתע רעם קולו למול הדורש וכנגד כל הקהל: "וכי הבית יוסף לא היה למדן..." הדרשן הכרח לחזור בו ולתקן את לשונו ביתרת כבוד כלפי ה'בית יוסף'.

כמה זהירות נדרשת מאתנו מול הדרת גאונם וכבוד תורתם של חכמי ישראל. "כי הנה הם ממש כמקדש וכמזבח!"

שמעתי מתלמיד חכם חשוב, כי לפני כמה שנים נסע בנו עם משפחתו לפארק גדול במרכז הארץ. בדרך הם נפגשו באקראי במקרה פלאי המוכיח עד היכן מגיעה השפעתו של צדיק על בני מקומו.

באוטובוס בו נסעו עלתה באחת התחנות אשה עם מספר ילדים קטנים. האשה בקשה מהנהג להמתין עד שהיא תושיב את הילדים במקומם ומיד תבוא לשלם דמי נסיעה.

לאחר כדקה היא שבה אל הנהג בפיך ברכים, והתנצלה כי שכחה בבית את הארנק ובו כרטיסי התשלום, והוסיפה כי כנראה ארע הדבר מרוב מהירות ובהילות שלא להפסיד את האוטובוס. אך

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך?
זקוק לעזרה?

מוקד לבני הישיבות מיסודו של אגודת ארצות
הישיבה

אולי תיכנס להשלים מנין? הסכמתי. נכנסתי אחריו לחצר, הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעינים: ארבעה אנשים היו שם. "עשירי?! שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! למה רימיתני?" הכרזתי. "אתה לא תלך!" נעמד בפתח הדלת...

המגייד מישרים הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל בסיפור של הצלה ממוות בזכות מצווה

המגייד מישרים הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל מפורסם בדרשותיו המעוררות, באחת מדרשותיו סיפר ר' שלום מעשה ששמע בעצמי מפיו של בעל העובדה בליל שבת - לאחר הדרשה המפורסמת ב"זכרון משה". בליל שבת סיפר ר' שלום, לפני יותר משלושים וארבע שנים, דיברנו אז בדרשה, על "הפסד מצוה כנגד שכרה", דיברנו איך לכאורה אדם חושב שהוא הפסיד על ידי המצוה שעשה, אך בסופו של דבר הוא רואה את השכר "שכר מצוה". ולפעמים עוד זוכה ומקבל מלוא חופנים שכר מצוה, עוד בעולם הזה. לאחר הדרשה בא לקראתי אחד המשתתפים, ושאל: "אולי רוס?" כלומר האם אני רוס?

"לא, אינני רוס, נולדתי במאה שערים."

"אבל אני מרוסיה, ואספר לרב שבדרון עובדה".

כריתי אוזן לדברי: כאשר הרגו את הצאר ניקולאי ימ"ש התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול (הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הרוויחו ממון רב). פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה. בוקר אחד, יצאתי מביתי בשעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה. אני בדרכי עם המזוודה הקטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, שמעתי לפתע מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!".

אולי זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש "עשירי", הסבתי את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי יארצייט של אבא, יום הזיכרון שלו. אולי תיכנס לביתי להשלים מנין?" הסכמתי. נכנסתי אחריו לחצר, הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעינים: ארבע האנשים היו שם. "עשירי?! שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! למה רימיתני?" הכרזתי.

"אתה לא תלך!" נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך יארצייט גם אתה תנהג כך..."

כאשר שמעתי דיבורים אלו, ריחמתי עליו וחשבתי: "טוב נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתיך עד שיהיו עשרה אנשים, שיאמר קדיש על אביו".

ישבתי על קצה הכיסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר רבע שעה בארך, נאספו עשרה.

חשבתי לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש וגמרנו, אך לא, הוא החל "הודו!"

"שחרית?" שאלתי

"כן! שחרית!" השיב.

חשבתי שאני מתפקע, קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ר' יהודי אתה לא הולך! יש לי יארצייט של אבא"

התיישבתי והרהרתי: "אחרי שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרנו".

התיישבתי על מקומי. כאשר התפילה הסתיימה בירך אותי בכל הברכות וב"ישר כח".

מובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי, יצאתי שמח וטוב לב (שמעתי כן מהרבי שלי, ר' אהרן קצנלבויגן - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם תתנו לאדם חמישים אלף דולר הוא לא ימכור אותה). הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה, כאשר התקררתי, כמאה מטר לפני הכניסה ניגש אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים! ברח!" היה זה הבוקר שהקומוניסטים עלו לגדולה, הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - "וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים", אמר לי האיש ודחק אותי אחורה.

"הפניתי ראש ונמלטתי על נפשי. אז אני אומר לרב" - סיים את סיפורו, "הפסד מצוה כנגד שכרה", "איחרתי חצי שעה, הפסדתי - 'הפסד מצוה' - ומה קיבלתי בשכרה? את החיים! קיבלתי חיים. ועוד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים".

זה היה באחת הפעמים שהחפץ חיים התארח אצל הגביר ר' יעקב רייבר שהיה גר באחת העיירות, אותו שיף הגיע אל העיירה ועשה את דרכו אל מקום האכסניה של החפץ חיים, כאשר הכניסו אותו לתוך הבית בדיוק נטל החפץ חיים את ידיו לסעודה, האורח התיישב בפאתי החדר והתבונן בהנהגותיו הקדושות של החפץ חיים

עצת הזהב של החפץ חיים לאדם שנגזר עליו לסבול ולהיות נרדף במשך חיי

מעשה אירע אצל מרן החפץ חיים, אותו סיפר הרה"ג רבי חיים קריזווירט זצ"ל. אחד ממקורבי החפץ חיים, ושמו שיף, היה איש אמיד ובעל נכסים, הבעלים של אחד החברות המובילות בעולם בענף ההנעלה בשם BATA SHOES אשר תרם רבות למטרות צדקה וחסד, ומחמת כן כבדו החפץ חיים במאד, עד שיש מפליגים לספר שקיבל את פניו תמיד בבגדי שבת.

בסוף ימיו החליט לפזר את רוב ממונו למטרות צדקה וחסד ולהשאיר לעצמו ולזרעו די צורכיהם סך הגון, שלא מבייש. אלא שצאצאיו שלא יכלו להשלים עם מידת פיזורו של אביהם עשו כל טצדקי להניאו מכוונתו, ורדפו אותו על מעשיו. כשהגיע על סף קצה הסיבולת החליט להיוועץ בחפץ חיים.

זה היה באחת הפעמים שהחפץ חיים התארח אצל הגביר ר' יעקב רייבר שהיה גר באחת העיירות, אותו שיף הגיע אל העיירה ועשה את דרכו אל מקום האכסניה של החפץ חיים, כאשר הכניסו אותו לתוך הבית בדיוק נטל החפץ חיים את ידיו לסעודה. האורח התיישב בפאתי החדר והתבונן בהנהגותיו הקדושות של החפץ חיים, בתחילת הסעודה אמר החפץ חיים את ה"מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" תוך שהוא מטעים לנגן את הפסוק: 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי'. משסיים, פנה ר' ישראל מאיר לאורחו הנכבד. לכאורה דבר פלא הוא, הרי "טוב וחסד", ו"ירדפוני" הינם תרתי דסתרי? ממה נפשך, אם זה דבר טוב, למה יש צורך לטוב וחסד 'לרדוף' אחריי, ואם יש מקום לברוח איזה קשר יש לזה ל'טוב וחסד'?

אלא הסביר, אם על מאן-דהו נגזרו חלילה מגיפות ובגורלו עלה להיות נרדף, מבקשים אנו מהקב"ה, שאך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, שהרדיפות שיהיו ינבעו מטוב וחסד... התרגש הלה ונותר המום, הרגיש שרוח הקודש הופיע בבית המדרש, ובטרם קרא, נענה! הוא לא הציג את שאלתו, לקח ברכת פרידה ושב על עקבותיו רגוע ושלו, בהחלטה נחושה להמשיך במעשי הצדקה... (מים חיים)

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך?
זקוק לעזרה?

המוקד לבני הישיבות מיסודו של אגודת ישיבות
הישיבה

אבי מורי שליט"א, סובל כבר שנים מאסטמה קשה. כידוע, האויב הגדול ביותר לאסטמה הוא האבק. בביתנו עוברים בכל יום בסמרטוט על הריהוט הישן שבבית כדי שלא יהיה שם אבק ח"ו. בנוסף, הצורך החשוב ביותר הוא אויר נקי. בסמיכות לבית הורי היה שטח פתוח וביום מן הימים הקצתה עיריית בני ברק את המגרש עבור בניית תלמוד התורה "באר יהושע"

הרה"ג רבי יחיאל מיכל צוקר שליט"א על מידות טובות ובטחון בהקב"ה

המחר... - אבל הקב"ה רוצה שנחשוב גם על המחר שאחרי המחר, וזה יקרה על ידי שלא נחשוב על המחר!!! ומה הכוונה? - "תמים תהיה עם ה' אלוךך".

אומרת לנו התורה: במקום לדאוג למחר ולהיות טרודים ממנו, לרוץ ולהתרוצץ, נתנה לנו התורה, המלמדת אותנו לא לחשוב על המחר, לא לחקור אותו, אלא להתהלך עם ה' המנהיג את המציאות בתמימות. לצפות לאתגרים שיעניק לנו ולקבל הכל בתמימות, והתוצאה אז תהיה - - -

- "אז תהיה עמו לחלקו!" - חלקו של השם יתברך הוא מקור הטוב, ואנו יכולים להיות שם, אולם עלינו ללכת עמו ועל פיו ולא לחקור מאום!!!

הגרא"א הביא דוגמא נוספת: אם שכן רוצה להוציא מרפסת והיא אמורה לחסום לנו את האויר החודר לסלון או למנוע את השמש החורפית לחמם את הבית הקר - זכותנו להתנגד, ומסתמא זה מותר גם על פי הלכה, אבל התורה למדה אותנו - "חוקים ומצוות טובים" ואמרה לנו: "ועשית הישר והטוב", שצרכי חברך יערבו לך כצרכיך, ולכן ניתן לשכן לבנות בשמחה. תחסום הבניה את האויר או את השמש, ובכל יום נשב ונתענג" כמה זכויות רכשנו בויתור זה. הרי כל יום נרשמות לזכותנו ולמעלתנו זכויות ומעלות אין סוף.

תכף לתלמיד חכם - ברכה

חוויה כזאת זכיתי לחוות ביתר שאת: אבי מורי שליט"א, יהודי יקר,

מור"ר הג"ר אליהו אליעזר יעקבזון שליט"א לימד אותנו: כשרוצה דוד המלך להמחיש לנו את אהבת התורה הוא אומר: "שש אנכי על אמתך כמוצא שלל רב:" (תהילים קי"ט קס"ב). גם שלמה בנו שולח אותנו לאותה הסתכלות: "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה: אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא:" (משלי ב') - בני אדם מבינים מהו כסף, וכמו שהם מבינים איך "לעשות כסף" ואיך להתייחס אליו - כך עליהם להסתכל על התורה. אומר לנו דוד המלך - ניקח את הכסף כמשל ואת העולם הרוחני כנמשל.

לצורך הבנת הענין סיפר הגרא"א: "פעם פנה אלי פקיד מהבנק וטען בפני, כיצד יתכן שאין לי שום תכנית חיסכון, אפילו של 300 בחודש, שהרי תכנית כזו נותנת שקט ובסיס קטן לעתיד! פנית לביתי, אספתי את משפחתי, פתחתי דף חשבון ומניתי בקול: יש לנו הוראת קבע למוסד פלוני והוראת קבע למוסד אלמוני, הרי שהגענו ל-300, וזהו סכום הכסף המובטח כלכלית ומבסס את העתיד!"

- "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקין קימת לו לעולם הבא" וכדברי מונבז המלך: "אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה; אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו; אבותי גנזו דבר שאין עושה פרות ואני גנזתי דבר שעושה פרות; אבותי גנזו אוצרות ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות; אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי, שנאמר: 'ולך תהיה צדקה'; אבותי גנזו לעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא, שנאמר: 'והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך...' (בבא בתרא י"א ע"א)

יש לנו לאסוף את בני המשפחה ולמנות להם מה עשינו למען עתידנו ועתידם - כאן נתנו צדקה; כאן עמלנו לרכישת קנייני נפש נפלאים, אמיתיים ויציבים; זכינו להגבר על מידות - על קנאה ושנאה ולרכוש קנייני נפש שהועברו בגנים לילדים, ואנו נראה עוד דורות ישרים, שמחים בחייהם, רגועים ומאושרים.

התורה נותנת לנו כח להפסיק לדאוג את דאגת המחר

יש בזה עומק גדול יותר: כל חייהם רגילים אנשים לדאוג את המחר - "מה יהיה מחר?", "איך נחתן ילדים?", "איך נחיה בזקנותנו?"... - חלק עיקרי מהאנרגיה שאנשים מוציאים בחייהם הוא על דאגת

אני הוא לייבל מלייפציג! השיב החולה ופרץ בבכי מר...

עבודת השמחה בימים אלו ובכל השנה

אדר מרבים בשמחה וענה בפשטות: מוסיפים עוד דף גמרא. אם נתבונן נראה ששניהם הביאו את הפסוקים של השמחה, ומה כתוב שם: "לישרי לב שמחה", "פקודי ה' ישרים משמחי לב", השמחה קשורה לישרים, היא נדבקת בדבר ישר, בדבר עקום היא לא נדבקת, מה הפשט בזה?

בשונה ממה שמקובל ונראה לעין, שמחה זה דבר פנימי שמקומו בנפש האדם, שמחה זה לא דבר חיצוני של ריקודים ובדיחות, שמחה היא רגש שבאדם, זה נפש, וזה שייך רק באדם, ולכך שמחה הולכת עם 'יושר', כי רק הישרות והטוב שבלבו מביאים אותו לשמחה, אם הוא עקום בלבו ורק רואה רע כל היום על הזולת ועל עצמו, השמחה ממנו והלאה.

לכך תינוק שהוא תם וישר ללא שום מחשבות רוע וצרות, הוא יש בו שמחה טבעית, תסתכל עליו הוא יחייך! כי זה אין לו את מכסי העקמימות ששי לכל אדם בוגר. ולכך אין שייכת שמחה בחיות, שמחה זה בנפש ובנפש ישרה וחלקה, שרואה טוב על עצמה ועל הזולת.

בעיירה לייפציג היה שוק ובו סוחרים רבים היו עושים עסקיהם, בעיר זו היה אדם בשם לייבל שנודע בשם לייבל הלץ או בלשון העם לייבלץ, כל אדם אשר חזר מלייפציג היה מעלה על שפתותיו חיוך רחב כשהיה נזכר בלייבלץ ובחידודיו המופלאים, עמד לו לייבלץ במרכז השוק כשמסביבו מתקהלים עוברי אורח העומדים מרותקים למקומותיהם, מלהט הוא בלשונו ועובר מנושא לנושא, מתלוצץ על

האם שמתם לב לעובדה המעניינת הבאה! האם ראיתם פעם היפופוטם שמחייך או ג'רפה מחייכת? אין חיה שמחייכת, אין כזו 'חיה' בעולם, אולי הבת יענה מחייכת, אולי? למה חיה לא מחייכת? ולעומת זאת, שימו לב שכל פעם שמסתכלים על תינוק הוא מחייך? משהו בקש ממנו לחייך? אמרנו לו בדיחה? באים להחליף לו טיטול הוא מחייך, באים לגעור בו שיפסיק לבכות הוא מחייך? מה זה? התשובה לשאלה זו נוגעת לרבים מאתנו ששואלים ומתחבטים - 'כיצד מגיעים לשמחה בלימוד, לשמחה בחיים?' זו לא שאלה רק של ימי חודש אדר, זו שאלה שנשאלת במשך כל השנה. שאלה זו נשאלתי בשו"ת 'אמרי רבותינו' שיצא על ידי בני הישיבה הקדושה 'אמרי משה' בירושלים, וכך עניתי: השמחה בחיים נגרמת בעיקר על ידי שני דברים מרכזיים -

א. במה שישמח האדם במה שיש לו ולא יסתכל כל הזמן על מה שיש לזולתו, וזה הנקרא 'איזהו שמח העשיר בחלקו' [כן בשונה מהכתוב 'איזהו עשיר...], שרואה מה שיש לו, מתעלה בכוחות שלו ושמח בזה [כמובן שקנאת סופרים היא מעלה חשובה אבל בתור חיזוק ועלייה ולא בתור משוא לקנאה תחרות לשמה וזה תוחלת ואכזבת הלב].

ב. במה שישים תמיד בטחונו בה' שהכל ממנו, ואין אדם נוגע במה שיש לחברו אפילו כמלא הנמה.

החוט המקשר בין שני הדברים, כי חוסר השמחה היא מהפזילה הקבועה כלפי הזולת, תמיד לראות כמה לי אין ולשני יש, שהכל נובע מחוסר אמונה ובטחון בבורא העולם. מי שמח במה שיש לחברו ויודע כי הכל מאת ה', הרי באופן טבעי יהיה שמח במה שיש לו, יהיה שמח בלימודו ובכל חלקי החיים שלו.

וזכיתי שכינותי לדברי גדולי ישראל שנשאלו על דבר זה, אחד מהם היה מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל שנשאל כיצד מגיעים לשמחה? וענה שכתוב בפסוק "ולישרי לב שמחה" דהיינו שהשמחה לא שורה על אדם שהוא עקום, ועקום זה מי שיש לו מידות רעות, וכל כולו קנאה וכבוד, מה שלא נותן לו להיות בשמחה כי כל מה שיש לו לא שווה לו כי גם לשני יש.

גם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל נשאל על אותו שאלה כיצד אפשר להגיע בשמחה? ותרץ בפשטות שכתוב: "פקודי ה' ישרים משמחי לב", המשיכו ושאלו אותו א"כ כיצד מקימים בחודש אדר 'משנכנס

מדברותיו של לייבלץ אשר אומרים עליו שלא היה ליצן וברדן כמוהו מאז ומעולם, הפרופסור סיים את דבריו אל החולה שלפניו כשנימת תקווה נסוכה בהם בטוחני שהדבר ישפר פלאים את מצב רוחך! לתדהמתו פרץ החולה בבכי מר כשדכאון עמוק פרוש על פניו, האם הרופא התייאש ממני כך שאין תקווה לרפא את מחלתי? אני בטוח שבדיחותיו והיתוליו יעלו מזור לדכאונך כפי שהעלו מזור לאלפי חולים, ניסה הפרופסור המפורסם להרגיע את החולה, אך היה זה לשווא.....

לאחר שנרגע מבכיו אמר החולה: אני הוא לייבל מלייפציג!..... בדיחות וריקודים הם לא מתכון לשמחה, כל דבר חיצוני לא בהכרח הוא מראה על השמחה, אדם יכול לצחוק ולהנות ולרקוד, אבל הוא בעצבות נוראה!

השמחה האמיתית היא בנפש האדם, ונפש האדם היא ישרה וזכה ללא תחבולות ועקמומיות, מי שכל ציר יומו מסביב מה יש לשני ומה יש לי וכו' וכו', הרי שהשמחה ממנו והלאה, מי שלבו ישר ותמים ושמה במה שיש לו ובמה שיש לחברו, הרי השמחה שורה באופן טבעי. פקודי ה' ישרים ולכן כשלומד תורה, באופן טבעי יש לו שמחה, ולכן גם לישרי לב שמחה, כי מי שישיר יש בו את השמחה.

קשיי הפרנסה ועל בעיות החיים ותלאותיהם ונראה שהכל בעיניו הבל ואין דבר שיצליח להעכיר את בדיחות דעתו, אדם מר נפש כי יבקר בלייפציג יחזור לעירו שמח ומרירות נפשו נשכחה כלא הייתה כשבאמתחתו היתולים ודברי חידוד מבית מדרשו של לייבלץ, והלצותיו ובדיחותיו התפרסמו ועשו להם כנפיים בכל מקום.

בעיר וינה התפרסם שמו של הפרופסור הגדול מוריץ הילדסהיימר, שהיה ממוחה עולמי למחלות הנפש, ורבים היו משחרים לפתחו מכל העולם למצוא מזור למכאובי נפשם, יום אחד יושב פרופסור הילדסהיימר במרפאתו הגדולה והמדופלמת בוינה, והנה נכנס לחדרו אדם השרוי בדכאון עמוק, מתנה הוא את צרותיו מבכה את מר גורלו ומצטער על חייו חסרי התוכן, ד"ר הילדסהיימר הכיר את סוגי מחלות הנפש, אך מקרה כה קשה של דכאון לא פגש בכל שנות טיפוליו, ניסה שיטת טיפול מסויימת אך לשווא, עבר לסדרת מפגשים ושיחות והחל בבירור יסודי של המועקה שממנה סוכל החולה, אך לא הצליח לעמוד על טעמה ואף טיפול תרופתי לא העלה ארוכה לדכאונו של החולה.

פרופסור הילדסהיימר שלא הצליח בדרכים הרגילות, ניסה לפתור זאת בצורה מקורית, פנה אל החולה, ויעץ לו כי יסע ללייפציג וישמע

המשך מעמוד 18 | הרה"ג רבי יחיאל מיכל צוקר שליט"א

הגר"ח מוולוז'ין. הגר"ח הורה שכשתתקרב המגפה יותר יאמרו לו, וכך הוה. הגיע היום והמגפה קרבה מאד. הלכו ואמרו זאת לגר"ח. הוציא הגר"ח את תלמידי הישיבה לרחוב עם סטנדרים וגמרות, ובכל כמה עשרות מטרים העמיד שני חברותו שישבו ולמדו, וכך הקיף את כל וולוז'ין.

- המגפה הלכה והתקרבה, ונעצרה בוולוז'ין!!!

פנה אבי שליט"א לשכן ואמר: "אם רוצה אני חיים ארוכים - אין לי דבר גדול יותר מתלמוד תורה מתחת לאפי, זו השמירה הטובה ביותר! אדרבה! - אם יחסרו חדרים לכיתות כדאי שיבנו אותם בתוך החצר שלנו ממש, וכך תהיה השמירה טובה יותר! ואם על ירידת מחירי הדירות אתה מדבר, הלא חז"ל הבטיחו שתכף לתלמידי חכמים ברכה!". זכה אבי לעמוד בראש הועד שפעלו שלא יאונה לתלמוד תורה כל רע.

מעדיני בזאת, שמאז הוקם תלמוד התורה, ברוך ה' סובל אבי ומורי שליט"א הרבה פחות ממחלת האסטמה. לא רק זאת כי אם גם - באותה תקופה רכש לשני ילדיו דירות, ועדין רבצו עליו חובות מחתונות קודמות, ובתוך מספר שנים מועט, אף על פי שעזב את העבודה, חיסל את כל חובותיו!!!

(קטעים מתוך הספר 'להאיר' על סידור התפילה)

סובל כבר שנים מאסטמה קשה, ישלח ה' דברו וירפאהו. כידוע, האויב הגדול ביותר לאסטמה הוא האבק. אמי שתחי' עוברת בכל יום בסמרטוט על הריהוט הישן שבבית כדי שלא יהיה שם אבק ח"ו. בנוסף, הצורך החשוב ביותר הוא אויר נקי. בסמיכות לבית הורי היה מצרך הנדיר בבני ברק - שטח פתוח. היה זה שטח שלא ניתן לבנות בו בנין מגורים כיון שהוא מהוה "מובלעת" בין הבניינים, כך נותר השטח ריק ונקי. וביום מן הימים הקצתה עיריית בני ברק את המגרש עבור בניית תלמוד התורה "באר יהושע".

התושבים ידעו, שכשיבנה הבנין יחסם כל האויר שהיה להם עד כה ורעש של מאות ילדים בלע"ה ישמע בכל שעות היום. בד בבד, השביל המוביל לת"ת יבנה כשני מטרים מתחת לחלון בית הורי, והאבק שיעלה ממאות הילדים אמור לכסות את הבית בכל יום... אחד השכנים, של"ע לא שכה לאהבת תורה יתרה, החל להחתים את תושבי השכונה נגד הקמת תלמוד התורה. ברור היה לו, שאבי שליט"א יהיה המתנגד הגדול ביותר, כי בשבילו זה יותר מספק פיקוח נפש!...

משבא אל אבי, פתח לו אבי "מוסף שבת קודש" של "יתד נאמן" שמספר שבועות קודם לכן התפרסם בו סיפור ש"תפס" את אבי מאד והוא החליט לשמרו. סופר שם, שברחבי ארופה התפשטה מגפה קשה. המגפה עמדה להגיע לוולוז'ין, ובאו וסיפרו זאת למרן

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב
בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

1-800-20-18-18

לכבוד עלון הישיבה

ברוך ה' אני ואנכי טוב, אבל אני מרגיש שאבא
לא רוצה להיות יותר מאוחר במה שקורה איתי
הישיבה ובאיחוד, הוא יותר מידי מתעניין בי, גם
אצלי, וגם אצל הרמ"ס. הוא גם כל הזמן רוצה
ללמד אותי, וזה קצת מאוחר אותי ונותן לי הרגשה
שהוא לא מרוצה ממני...

תוצה רבה
אלוה

אליהו היקר!

לנושא שהנך מעלה, יש תשובה ממבטם של ההורים, וישנה תשובה
אחרת מהמבט שלכם - הילדים, וכיון שבמקרה שלנו הבן פנה,
אתייחס רק לתשובה מהמבט שלכם - הבחורים.

ראשית, מנוסח שאלתך עולה שגם אתה מבין שאביך אינו עושה
זאת כי הוא רוצה ברעתך, והוא חפץ להציק לך, או כי הוא לא סומך
עליך, גם אתה מבין שזה בא ממקום טוב, דואג, וחפץ בטובתך
ובהתקדמותך, ולכן יהיה לך קל יותר להבין את תשובתי, ולשפר את
המצב על פיה.

אני בהחלט מבין את תחושתך, ואכן חיבוק מחבק מידי עלול להיות
מלחיץ. אבל דע לך, שבאפשרותך לקבוע אם ההתעניינות של אביך
תלחיץ אותך, או להיפך תרומם אותך. כמו כל בעיה שמתעוררת
אצלנו, פעמים אין לנו שליטה על הבעיה עצמה, אבל יש לו שליטה
איך להגיב אליה, והתגובה שלנו היא זו שתקבע את עוצמת הבעיה
ואת השלכותיה על סדר יומנו.

אליהו היקר! עמוד לרגע במקומו של אביך. בהיותך ילד בתלמוד
תורה, הייתם לומדים כל שבוע, ואביך היה עומד מקרוב על ההישגים
שלך. הוא היה יכול לראות בעצמו את ההתקדמות שלך. פעמים
רבות גם היה יוצא לכם לדבר תוך כדי הלימוד על הנעשה בכיתה,
ואביך היה בעניינים, והיה נרגע לנוכח הצלחתך, ואם חלילה היה
רואה איזו נסיגה, היה פונה למלמד, או פועל בכל צורה אחרת כדי

להשיבך אל המוטב.
כיום, כשאתה כבר בישיבה, הוא לא לומד איתך, והוא אף ממעט
לשוחח איתך, כי אתם נפגשים פחות, ובאופן טבעי הוא מתרחק
מעולמך. אך טבעי הוא שהנך חש יותר את מעורבותו.
ישנה גם תפיסה מוטעית בקרב בחורים בגיל המתבגר, שחלק
מתהליך הבגרות היא התנתקות מההורים. הרצון להתרחק מהילדות
ולהרגיש גדולים ובוגרים, גורמת למתבגרים לחשוב ש'התרחקות
מהילדות', הוי אומר 'עצמאות', ו'עצמאות' הינה התנהגות עפ"י
הדעה העצמית, בלא להתחשב בדעת ההורים, שקבעה רק בגיל
הילדות.

אבל האמת אינה כן כלל וכלל, 'בגרות' היא אכן 'עצמאות', אבל
'עצמאות' אין פירושה התנהגות עפ"י הדעה העצמית בלא
להתחשב בדעת אחרים, אלא 'עצמאות' היא היכולת להתנהג באופן
בוגר ואחראי, כראוי לגיל המתבגר, גם בלא השגחתם הצמודה של
ההורים והמלמדים, כפי שהיתה נהוגה בתלמוד תורה. ה'בגרות'
אינה באה לידי ביטוי בהתרחקות מדעת ההורים, אדרבה ה'בגרות'
תבטא ביכולת של המתבגר לקבל את דעתם בהבנה הראויה,
ולהתייחס אל דבריהם כפי שהם, בלי תפיסות נלוות שנובעות רק
מהרצון להרגיש 'גדול'.

אליהו! שנה כיוון, ותיזום אתה את הקשר עם אביך. תמצא זמן
שתוכלו ללמוד יחד לפחות פעם בשבוע, כשהוא יראה שהנך מונח
בלימוד, הוא בודאי ירגע, ותרגיש פחות את מעורבותו המעיקה
עליך. תערב אותו בנעשה בישיבה, ספר לו על החברותות שלך, על
השיעורים, על השיחות והוועדים. אתה גם יכול לשתף אותו בדברי
החולין הנעשים בישיבה, ספר לו על החברים שלך, על מסיבות
ואירועים שקורים בישיבה, ערב אותו מידי פעם בעולמך, ותראה
שמעתה המעורבות שלו רק תרומם אותך, ואדרבה תשמח שאביך
הפך להיות חלק מעולמך.

כשכיוון החשיבה שלך ישתנה, תוכל גם לשמוע ממנו דעות שונות.
ואף אם יהיו אלו דברי ביקורת, הם יפלו על אוזניים בוגרות. הלב
המשכיל שלך יפנים את הדברים באופן הראוי לבחור בוגר באמת...

בהצלחה!

שאלות למדור זה ניתן להפנות בפקס שמספרו 0775558983

הקו ליעוץ להצלחה בלימוד ומתיקות התורה

1800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

שמתבטל הרי זה גורם להיפך, שמפסיד את זכויותיו. כמובן שיש ללמוד כל אחד לפי כוחותיו, והאדם מוגבל בכוחותיו, ואינו יכול להתאמץ יותר מדי, אבל צריך לעשות כל מה שבכוחו, לפי מה שהוא, לפי הכוחות ולפי האפשרויות שלו.

באימה, ביראה, בענווה

ובענין ההצלחה בתורה, הנה יש הרבה דברים שהתורה נקנית בהם, והם זכויות המועילות להצלחה בתורה, כגון מה שאמרו באבות שם "באימה וביראה", והם שתי מדרגות של יראת שמים, ויש הרבה מדרגות בבריאה, כגון מה שמזכירים בברכת החודש "יראת שמים ויראת חטא", והמסילת ישרים פרק כ"ד ביאר כי יראת שמים היינו כאשר מזדמנת עבירה לפניו, שלא יעשה את העבירה, ויראת חטא זה מדרגה יותר גדולה, שבכל רגע הוא ירא ונוהר שלא יתערב במעשיו איזה חטא, וכל המדרגות האלו הם זכויות להצלחה בתורה. ועוד אמרו באבות שם כי התורה נקנית "בענווה", והנה הרבה אנשים אינם יודעים מה היא גאוונה ומהי ענווה, ובמסילת ישרים האריך בשני פרקים (כב-כג) בענין מידת הענווה, וביאר כי ענווה פירושה שלא להחשיב את עצמו, ומי שמחשיב את עצמו ורוצה שיידעו את המעלות שלו וכשיש לו איזה מעלה, הוא מעונין לדעת האם האנשים יודעים ממנה, והאם מעריכים אותו, זהו הטבע שאדם רוצה שיידעו את מעלותיו, ונהנה מהכבוד שמחשיבים אותו על מעלותיו, ומה שמחשיב את עצמו שמגיע לו הרי זה שייך לגאוונה. ולפי האמת אין שום מקום להחשיב את עצמו, כי כל המעלות שיש לאדם הרי הם מן השמים, וכגון מה שיש לו כישרונות, וכי הוא עשה לעצמו את הכישרונות, וכן מה שיש לו שכל ומידות טובות, האם הוא יצר את זה? הרי הכל מן השמים, והוא כמו עני המקבל מן הצדקה, שנותנים לו מתנה מן השמים, וגם מה שמשתדל בכוחותיו, הרי מן השמים נותנים לו את הכוחות, ובכל רגע זה יכול להיפסק ח"ו, כמו שידוע מעשים שהיו בהרבה אנשים שהיו בריאים ושלמים ופתאום נפסקו הכוחות והפסיקו לתפקד רח"ל.

האדם הוא כמו חולה בטיפול נמרץ, שמן השמים "מנשימים אותו" ונותנים לו את הכוחות בכל רגע ורגע, וכל הכוחות שיש לו כגון כוח הראייה, וכוח השמיעה, הרי זה חסדי שמים, ורק כיון שמתרגלים לזה לא מרגישים שזה חסדי שמים, אבל זוהי המציאות. ואמנם אין זה פשוט להרגיש כך, אף על פי שמאמינים, אבל שהאמונה תהיה בידיעה ברורה עד כדי כך להרגיש ולזכור זאת, זה קשה מאד.

אך זוהי האמת, שאין במה להחשיב את עצמו, כי כל הכוחות שיש לו אינם אלא מן השמים, ואם יש לו משהו קצת גאוונה, הרי על גאוונה נאמר (משלי טז, ה) תועבת השם כל גבה לב, ואם הוא "תועבת השם" - אין לו שום זכויות! וגם אם הוא כן מצליח, זה לא מחמת זכויות שלו, רק מחמת זכויות אחרו, כמו הדמעות של הסבתא, אבל הוא בעצמו אין לו זכויות אם הוא תועבת השם.

ובאמת זה קשה מאד וזה נגד טבע האדם, שלא להחשיב את עצמו, ולא לרצות כלל שאחרים יידעו את מעלותיו, ולא להינות מהכבוד

או צעירים, או מבוגרים, כל אחד ואחד, עם תפילה אמיתית מעומק הלב זוכים להצלחה בתורה למעלה מן הטבע! ובאמת אנו מבקשים בתפילה "חננו מאתך דעה בינה והשכל", ובפשטות חננו הוא לשון מתנת חנם, ומבקשים בזה רחמי שמים על הצלחה בתורה, כי ההצלחה תלויה בסייעתא דשמיא. ואמנם לפעמים יש מי שמצליח גם בלי תפילה, כי יש עוד סיבות לזכות להצלחה, כגון אם יש אהבת תורה, שהוא אוהב תורה, ורוצה ללמוד, ומתאמץ בזה, אלו הן זכויות להצלחה בתורה, אבל יש גם זכויות יותר מזה, שאפשר לזכות להצלחה יותר ויותר, והזכויות של תפילה בדמעות מועילות להצלחה גדולה ביותר.

"בתלמוד" - לימוד בלא בטלה

ברם צריכים עוד זכויות, ומלבד התפילה שהיא זכות, יש עוד הרבה זכויות הנצרכות להצלחה בתורה, כמו שאמרו באבות שם שהתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, והדבר הראשון הוא "בתלמוד", היינו כפשוטו, ללמוד! ועל ידי הלימוד זוכים להצלחה. אבל זה תלוי כיצד לומדים, ומי שלומד קצת ואחר כך הוא מתבטל יותר, וכי זוהי זכות? הרי הביטול תורה יותר גרוע, כי תלמוד תורה כנגד כולם וביטול תורה כנגד כולם (ספרי פרשת עקב), ומי שמתבטל הרי הוא מזלזל בתורה, שלא אכפת לו מביטול תורה ואינו מחשיב את התורה, וכיון שהוא מזלזל בתורה לא מגיע לו תורה. לכן הדבר הראשון הוא להיזהר מביטול תורה, אם מצד אהבת התורה, או מיראה, שמפחד ביטול תורה. ואמנם בשעת הלימוד עצמו אין לחשוב על היראה, ומי שלומד מתוך מתח אינו יכול להצליח, ואם ילמד מתוך יראה בכפייה לא יבין כלל את מה שהוא לומד, אלא צריך ללמוד בישוב הדעת ובאופן שנהנה מהלימוד, בצורה המתאימה לפי טבעו, שהלימוד מעניין אותו ומרגיש מתיקות התורה, ויחד עם זה הוא גם יודע שצריך ללמוד, ומפחד מאיסור ביטול תורה, ולכן הוא לומד ואינו מתבטל, אך בשעת הלימוד הוא רגוע מאד, בלי פחד ובלתי מתח, ונהנה מהמתיקות והסקרנות שיש בתורה.

לימוד תורה הוא דבר נעים מאד, וכמו שידוע מהחובות הלבבות (שער הבחינה סוף פ"ה) שכל דבר שהוא הכרחי וחיוני לאדם הרי זה מצוי מאד בבריאה, כגון אוויר לנשימה, שהוא הדבר הנצרך ביותר, לכן זה מצוי תמיד בכל מקום, וכן מים לשתייה הנצרכים מאד לקיום האדם, הרי הם מצויים הרבה, ואוכל שנצרך פחות הרי הוא מצוי פחות, וכן עוד הרבה דברים, הקב"ה ברא את העולם באופן כזה, שכל מה שנצרך יותר לקיום הגוף, מצוי יותר בבריאה.

וכך גם מה שנצרך לנשמה, בשביל העולם הבא שהוא התענוג האמיתי והנצחי, ובשביל הקדושה, שהאדם יתקדש ויהיה אדם קדוש, צריכים הרבה דברים, ובפרט לימוד תורה הוא הדבר הכי נצרך, שתלמוד תורה כנגד כולם, וזה מקדש את האדם יותר מכל דבר אחר, וכיון שזה נצרך כל כך בשביל הנשמה, לכן ברא הקב"ה את התורה עם מתיקות וסקרנות כדי שאדם ימשך לזה ויעסוק בתורה. וזוהי הזכות הראשונה להצלחה בתורה, ללמוד בלי בטלה, ומי

ששקועים ודבוקים בתורה, והנה בחורים צעירים אין זה פלא שיושבים ולומדים, כי לא חסר להם כלום, ויש להם כל מה שהם צריכים, לחם לאכול ובגד ללבוש, וגם מקום לנוח ולישון, ואינם טרודים בשום עול, רק יושבים ולומדים מתוך התעניינות ומתיקות, אבל אברכים בעלי משפחה כבר יש להם משהו קצת עול, ואף על פי כן רואים שגם אברכים, כל מה ששקועים יותר בתורה - יותר מאושרים!

בפרט בדור האחרון יש סייעתא דשמיא, שכל מי שעוסק בתורה יש לו ממה להתקיים, והוא מאושר יותר מכל מי שאינו עוסק בתורה, אפילו שיש לו רק כדי חיו, פת במלח ומים במשורה, הוא המאושר ביותר! אשריך בעולם הזה, וגם בני המשפחה מאושרים ושמחים עמו.

ושמעתי מעשה שהיה במשפחה אחת של בני תורה, שהיו חיים בדחקות ובצמצום גדול, עד שלא היה להם בשר לאכול בשבת, והיו אוכלים בשבת מאכלי חלב, אך הם היו מאושרים ושמחים בחלקם, ואחד מן הילדים הקטנים התבטא ואמר לפי תומו "אנחנו יש לנו ניסיון העושר, שלא חסר לנו כלום", כך הם הרגישו, שיש להם "ניסיון העושר", כי יש להם מה לאכול, והם שבעים ואינם רעבים, והיו מאושרים בזה, בלי לחפש דברים נוספים שהם מותרות.

ברוך השם שזכינו בדורנו לזה, שרואים מעשים שבכל יום, שמי שיותר שקוע בתורה הוא יותר מאושר.

מתוך עלון 'דרכי החיזוק' (עלון 343)

שמכבדים אותו זה נגד הטבע. ורואים בגמרא שאפילו אמוראים, כשהיו מקבלים כבוד, חששו שמא הכבוד ישפיע עליהם, כמו שמובא (סנהדרין ז, ב) על רב, שהיה גדול הדור, והיו הולכים אחריו הרבה אנשים, לאחר שהיה אומר דברי תורה היו תלמידי חכמים מלווים אותו ומכבדים אותו, וחשש רב "שמא תזוח דעתו, היינו שמא יזוז משהו משלמות מדרגת הענווה, ומידת הענווה שלו תהיה יותר קטנה, מחמת הכבוד שמכבדים אותו, ולכך היה אומר לעצמו פסוקים של שפלות וענווה, כדי למנוע את השפעת הכבוד ולהרגיש שאין לו שום חשיבות.

וכך מובא בגמרא שם גם על מר זוטרא חסידא, שהיו נושאים אותו על הכתפיים בשבת הרגל כדי לכבד אותו, לכבוד התורה, והיה אומר לעצמו פסוקים כדי שהכבוד לא ישפיע עליו, והיינו גם כן, לא גאוה ממש, רק שלא יחליש משהו את מידת הענווה.

ועל מידת הענווה אמרו חז"ל (ע"ז כ, ב) שענווה גדולה מכולם, מידת הענווה נותנת נרבה זכויות, וגם חיים מאושרים, אדם שהוא עניו הוא מאושר, כי הוא תמיד שמח בחלקו, ומרגיש הרי כל כך טוב לי, ולא מגיע לי לקבל כ"כ הרבה תענוגים כאלה, וזוהי הרגשה טובה ומיוחדת, שמרגיש שמקבל יותר ממה שמגיע לו, ואמנם זה גם מחייב הרבה, אבל הוא שמח בחלקו! ויחד עם זה הוא דואג שמא אינו יוצא ידי חובתו, ומרגיש שאינו יכול לשלם כל מה שהוא חייב.

האושר הגדול של לומדי התורה

ברוך השם יש בתוכנו בעלי מדרגה בזמן הזה, ישנם בעלי מדרגה

הישיבה

חושש?

חושש?

שואל?

תתייעץ!

צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

חייגו: 1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 - 10:30 בערב ★ שיחת חינם

צריך עיון

בשו"ע יו"ד סי' רנד וכן בש"ך שם פסקו דליטול צדקה מעכו"ם בפרהסיא זה חילול ה', אבל כתוב שם בשו"ע שאם אינו יכול לחיות בלי הצדקה הזו אז מותר לו דכתיב וחי בהם. וצריך עיון מאי שנא מכל חילול ה' של עבירה בפרהסיא שהוא ביהרג ואל יעבור (עי' סנהדרין עד. והא תניא וכו').

תשובות והערות יש לשלוח לפקס שמספרו: 077-555-8983 | יש לציין בכתב ברור את שם השולח, כתובת ומספר טלפון.

תשובות לגיליון שעבר

הנה קיי"ל שכל מצווה מברכים על עשייתה "אשר קידשנו במצוותיו". (ברכות מ:). וצריך עיון, אמאי אין מברכין על ג' סעודות בשבת, לא מבעיא לדעה שזה מצווה דאורייתא, דודאי שחייבים לברך עליה, אלא אפי' אם זה רק מדרבנן, הא קיי"ל שמברכים גם על מצוות דרבנן, כגון חנוכה וכיו"ב.

הבה"ח ישראל אריה שפר, זאב רוזן, יעקב זלמן אולמן, אליהו יואל, בן ציון פרוש, יעקב שיר, ישראל יעקב, חיים ברזל כתבו ליישב בשם האור זרוע (הלכות ברכת המוציא סי' ק"מ) שמכיוון שיש שפטורים מסעודה מחמת שהם שבעים או שאינם מתענגים, א"כ אי"ז שווה לכל נפש ומשו"ה אין מברכים.

באופן דומה כתבו הבה"ח שמעון כהן, אוריאל מלאך, שמואל הקשר, ועוד. דכיוון דהמצווה היא עונג והאכילה היא רק ה"ת לעונג לכך אין מברכים וכן הביאו מהרב נתן נטע ידלר שליט"א שיכול לצאת גם בד"ת במקום שזה הענוג שלו.

הבה"ח ישראל אריה שפר, לב אר הרשפינוס, נתנאל פופביץ הביאו בשם הערוך השולחן דכיוון דגם בלאו מצווה כל אחד אוכל א"כ זה לא ניכר שזה למצווה. וכן כ' גם בטעם דאין מברכים על מעקה לגג. בדומה לזה כתב הבה"ח ידיה און בשם שו"ת בנימין זאב,

דכיוון דגם הגויים אוכלים אינו ניכר שהוא למצווה בשם רבי צדוק הכהן מלובלין הביאו דאין זה קדושה באוכל, ורק כשהחפצא של המצווה הוא באוכל מברכים עליו. יש שכבו עוד בשם הציץ אליעזר שיוצא ידי ברכה בהדלקת נרות

וכן הביאו הבה"ח ישראל א. שפר, חיים ביגל, צבי מודריך. יש כתבו המצווה קלושה כיוון שיש בה הנאה וכן הביא הבה"ח אהרון ספייט בשם אביו.

עוד כתבו בשם הגר"ח דהג' סעודות זה רק פרט ממצוות השבת הבה"ח זאב חזן, חיים קירשנר, בנימין נתן, מיכאל זוהר, ישראל כץ, יהושוע יהודה קוט, יהודה ביתן כתבו דכל הג' סעודות הם מצווה אחת של עונג שנעשה בהפסקים וכיוון שכן אין מברכים על ה, וכן הוא באבודרהם.

הבה"ח אליהו פרל כתב לפלפל דהג' סעודות הם כנגד המן ויש דעה שעל המן לא בירכו וא"כ גם על ג"ס אין מברכים. עוד כ' דאפשר דיוצאים בתפילת השבת או על נט"י ויש שכ' דבנרות שבת מברכים

ישר כח לכל הכותבים כמו"כ נשלחו תשובות רבות נוספות למערכת, אנו מתנצלים בפני אלו שתשובותיהם לא הספיקו להיכנס לגיליון זה ואי"ה עוד חזון למועד לפרסמם...

כמו"כ במקרה ומתקבלות תשובות אחרי המועד השולחים נכנסים להגרלה הבאה.

בהגרלה על שתי כרכים משנה ברורה

בהוצאת דרשו זכו:

הבה"ח אהרון שמואליאן, בני ברק. אלעזר הורביץ, בני ברק

ניתן לשלוח שאלות למערכת

השאלות המובחרות יתפרסמו במדור זה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

יוצא לאור ע"י ארגון אחינו רח' הקבלן 45 ירושלים טל: 02-5609025 | לקבלת העלון לפנות לכתובת הנ"ל